

ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА
АРХІТЕКТУРИ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ
ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗБІРНИК ТЕЗ

II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Сучасні виклики розвитку економіки, бізнесу та публічного управління і адміністрування

12 листопада 2021 р.

Дніпро
ПДАБА
2021

Організаційний комітет

Орловська Ю. В. – зав. каф. МЕРУА, д.е.н., проф., голова оргкомітету

Вечеров В. Т. – зав. каф. МУПіЛ, д.т.н., проф., член оргкомітету

Фісуненко П. А. – декан економічного факультету, д.е.н., проф., член оргкомітету

Поповиченко І. В. – зав. каф. ЕП, д.е.н., проф., член оргкомітету

Нямецук Г. В. – д.е.н., проф. каф. МЕРУА, член оргкомітету

Вертелецька О. М. – старший викладач каф. МЕРУА, секретар оргкомітету

Дригола К. В. – асистент каф. МЕРУА, секретар оргкомітету

Сучасні виклики розвитку економіки, бізнесу та публічного управління і адміністрування: Збірник тез II науково-практичної конференції студентів та молодих науковців, 12 листопада 2021 р. / Відп. за вип. Ю. В. Орловська. – Дніпро: ПДАБА, 2021. – 97с.

Збірник містить матеріали науково-практичної конференції студентів та молодих науковців, проведеної у Придніпровській державній академії будівництва та архітектури на базі кафедри міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування 12 листопада 2021 року. У тезах висвітлено результати досліджень щодо викликів глобалізації і зміни парадигми економічного розвитку, регіональних аспектів економічного розвитку та публічного управління й адміністрування. Матеріали конференції можуть бути рекомендовані для студентів, аспірантів, науковців, викладачів, представників органів державного управління та місцевого самоврядування.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І ЗМІНИ ПАРАДИГМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

<i>Агарков Є.Є. (науковий керівник: Чала В.С.)</i> НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ В УКРАЇНІ.....	6
<i>Барсук М.В. (науковий керівник: Кахович О.О.)</i> РОЛЬ КОНСУЛЬТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО БІЗНЕСУ.....	10
<i>Видай Д.В. (науковий керівник: Орловська Ю.В.)</i> КРИПТОВАЛЮТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ.....	12
<i>Дьомін І.В. (науковий керівник: Мащенко С.О.)</i> НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ МАРКЕТИНГОВИМИ ПОСЛУГАМИ.....	16
<i>Жадан К.В. (науковий керівник: Кахович О.О.)</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ.....	20
<i>Копаниця К.О. (науковий керівник: Морозова С.А.)</i> УПРОВАДЖЕННЯ ERP-СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ...	23
<i>Курасова О.С. (науковий керівник: Кахович О.О.)</i> МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ. ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ.....	26
<i>Кучин І.О. (науковий керівник: Чала В.С.)</i> ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ІТ-РИНКУ ІНДІЇ УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	28
<i>Магеррамова А.І. (науковий керівник: Морозова С.А.)</i> ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З МВФ.....	32
<i>Москальов П.О. (науковий керівник: Мащенко С.О.)</i> ЗАЛУЧЕННЯ ПІІ У СФЕРУ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В КРАЇНАХ ЄС.....	35
<i>Петраш Є.О. (науковий керівник: Нямецук Г.В.)</i> РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ЗРОСТАННІ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ.....	38
<i>Солнишкова Д.Д. (науковий керівник: Кахович О.О.)</i> ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ТОРГОВЕЛЬНІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА КНР.....	41
<i>Ткачук Н.В. (науковий керівник: Нямецук Г.В.)</i> ВТІЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	44
<i>Чалих І.М. (науковий керівник: Чала В.С.)</i> РОЗРОБКА СТРАТЕГІЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ, КОРИСТУЮЧИСЬ ДОСВІДОМ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС.....	48

СЕКЦІЯ 2. РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ Й АДМІНІСТРУВАННЯ

Кірюхін Р.О. (науковий керівник: Орловська Ю.В.) МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ..... 54

СЕКЦІЯ 3. ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ. ЯКІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА ЕКОЛОГОЗБЕРЕЖУЮЧИЙ РОЗВИТОК

Глуценко А.В. (науковий керівник: Орловська Ю.В.) СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ. ПРАКТИЧНІ УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ..... 58

Омеліч О.Ю. (науковий керівник: Божанова В.Ю.) НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДХОДІВ «ЗЕЛЕНОЇ ЛОГІСТИКИ» В ПРАКТИКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 63

Шевіньонова-Тараканова В.Д. (науковий керівник: Орловська Ю.В.) СТАЛИЙ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ..... 66

СЕКЦІЯ 4. ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТНІХ НОВАЦІЙ І НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФОРМУВАННІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Дригола К.В. (науковий керівник: Орловська Ю.В.) ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В УМОВАХ ЗЕЛЕНОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 70

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Горбенко О.С., (науковий керівник: Кахович О.О.) ТЕРИТОРІЯ ЯК ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ТА ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ФЕНОМЕН..... 73

Ларіонова К.А., (науковий керівник: Орловська Ю.В.) ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО РОЛІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОЦЕСІ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ..... 75

СЕКЦІЯ 6. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БІЗНЕСУ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Григор'єва О.П. (науковий керівник: Мащенко С.О.) ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ..... 79

Зимогляд Б.Г. (науковий керівник: Мащенко С.О.) ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ 82

<i>Кривошлик Ю.С. (науковий керівник: Мащенко С.О.) ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....</i>	85
<i>Ренгач С.А. (науковий керівник: Нямецук Г.В.) ПРОБЛЕМИ СТАНУ І ОНОВЛЕННЯ РУХОМОГО СКЛАДУ АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ».....</i>	89
<i>Свинаренко Д.С. (науковий керівник: Чала В.С.) ШЛЯХИ ПІДТРИМКИ ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ.....</i>	91
<i>Суханова В.С. (науковий керівник: Орловська Ю.В.) РОЛЬ ПІДПРИЄМСТВ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....</i>	93

Секція 1. Виклики глобалізації і зміни парадигми економічного розвитку

Науковий керівник: **Чала В.С.**
Агарков Є.С.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

НОВІ ПЕРСПЕКТИКИ ДЛЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ В УКРАЇНІ

Відмінними рисами розвитку світового господарства на постіндустріальному етапі є поглиблення існуючого та поява нового суспільного поділу праці, послаблення соціально-економічної ізоляції виробників, розвиток ринку модернізованих моделей економічного співробітництва нарівні з традиційними, посилення ролі держави у виробництві та істотне зростання економічного значення третинного виробництва. Нині основою розвитку міжнародного ринку послуг є процеси інтернаціоналізації та глобалізації. З одного боку, інтернаціоналізація характеризується посиленням економічного обміну між країнами. З іншого боку, глобалізація зумовлює формування єдиного фінансово-економічного простору та уніфікацію напрямів економічного співробітництва. Сфера послуг стає джерелом економічного зростання для багатьох високорозвинених країн. Вони займають лідируючі позиції на ринку не лише промислової, а й фінансової, інноваційної, технічної та інтелектуальної продукції [4].

Водночас у таких менш розвинених країнах, як Україна, зберігається домінуючий промислово-аграрний характер розвитку їхніх національних економік. Власне, тому вони й надалі залишаються джерелом сировини та ресурсів, ринком збуту та постачальниками дешевої робочої сили для світових лідерів. Низький рівень розвитку сфери послуг у країнах другого світу зумовлює зростання їх комерційної, фінансової, інформаційної та технічної залежності від розвинених країн. Сьогодні розвиток сфери послуг є одним із основних показників економіки зростання та умови високої конкурентоспроможності національних виробників на міжнародних ринках. Це вимагає нарощування наявного економічного потенціалу в напрямі високотехнологічного та диверсифікованого

формування сфери послуг з боку менш розвинених країн [1]. Необхідно виробити таку стратегію економічного зростання, яка б забезпечувала збільшення таких конкурентних переваг країн як Україна на міжнародному ринку послуг та стимулювати отримання позитиву від процесу глобалізації третинного сектору.

Визначенням проблем та еволюції міжнародної торгівлі присвятили свої праці такі вчені як: І. І. Дахно, Т. М. Циганкова, Л. О. Мельник, І. О. Тивончук, М. Б. Ковальчук, В. Ю. Горчаков, Д. Карро, П. Жюайр Р. Іслам, Г. Заніні.

На думку І. І. Дахно «міжнародна торгівля – це сукупність зовнішньої торгівлі різних країн світу», а зовнішня торгівля як «складова зовнішньоекономічних зв'язків поділяється на експорт та імпорт товарів».

Міжнародний ринок послуг – складна відкрита система, на яку впливають групи факторів і складається з великої різноманітності об'єктів обміну. Його розвиток характеризується новими тенденціями. В умовах нової економіки сектор послуг охоплює майже дві третини економічної діяльності у світі. Його частка в моделі зовнішньої торгівлі більшості країн досить велика. Зокрема, сьогодні, за даними Міжнародного валютного фонду, вартість усіх видів послуг становить майже 1500 мільярдів доларів, що становить 70% загальної вартості світового виробництва. У розвинених країнах частка сфери послуг у структурі ВВП становить понад 70%. Там наймано 65% населення планети працездатного віку (75% у США). Протягом останніх років міжнародна торгівля послугами розвивається найбільш динамічно. Це викликано впливом різних факторів, таких як швидкий розвиток інформаційно-комунікаційної сфери, поява нових видів діяльності, наприклад, електронної комерції, збільшення економічної потужності деяких компаній на міжнародному ринку, процес деіндустріалізації провідних країн, зростання найму в сфері послуг, поглиблення інтелектуалізації праці та інформатизації економічних відносин, зростання мобільності населення тощо [3].

Однією з найважливіших тенденцій міжнародної торгівлі послугами є зростання ділової активності менш розвинених країн на світовому ринку. Провідними постачальниками різноманітних послуг на міжнародному ринку стають Китай, Індія, Південна Корея, Мексика, Бразилія, Аргентина, Таїланд, Малайзія, Туніс, Кіпр та інші. Це завдяки їхнім природним та економічним особливостям та використанню благ глобалізації. На сьогоднішній день використання позитивного досвіду зазначених країн створює перспективи для України у напрямку зміцнення конкурентних

позицій у міжнародній торгівлі послугами. Крім того, в країні склалися історично сформовані численні факторні умови, що сприяють підвищенню ролі держави на міжнародному ринку послуг та росту її діяльності в цьому секторі.

Зокрема, важливо визнати такі фактори:

- природно-географічне: розташування країни на перехресті транспортних шляхів; наявність виходу до морів; розвинена мережа трубопроводів; значна частка прикордонних територій в країні; сприятливий часовий пояс;
- історичні: транспортні зв'язки європейського значення, створені ще за радянських часів; однорідність місцевих економічних і соціальних структур, що склалися історично, високий відсоток вихідців із сусідніх держав за національністю; значна кількість історичних міст та унікальних природно-історичних об'єктів [2];
- культурно-ментальні: європейський тип культури; висока сприйнятливність населення до ринку нової продукції та результатів наукових досліджень;
- економічні: відсутність обмежень доступу на внутрішній ринок; сприятлива інвестиційна політика уряду; диверсифікована фінансова, комунікаційна, транспортна та готельна інфраструктура; формування потужної матеріально-технічної бази;
- науково-технічні: високопрофесійні та підготовлені працівники, велика кількість наукових досліджень, високий рівень впровадження технологій, зростання частки інтернет-користувачів (зараз більше третини населення).

Якщо в структурі міжнародного ринку послуг друге місце займають туристичні послуги, то в Україні частка таких послуг у зовнішній торгівлі досить низька, незважаючи на величезний потенціал: 2,5% у структурі експорту та 10% у зовнішній торгівлі. Серед нових видів послуг у структурі значна частка професійно-консультаційних послуг. Водночас Україна є слабким постачальником страхових, фінансових, інтелектуальних, культурних та рекреаційних послуг, незважаючи на свій великий потенціал [2].

Важливо визнати деякі фактори, які негативно впливають на рівень інтеграції України у міжнародний ринок послуг. Це такі: домінуюча орієнтація національної економіки на розвиток матеріального виробництва, політична та економічна нестабільність як фактори ризику іноземних інвестицій, відсутність ефективного конкурентного середовища та значний рівень монополізації окремих галузей національної економіки.

Крім того, низький рівень розвитку технологій, бізнесу та інтелектуальних послуг зумовлений гальмуванням національного наукового потенціалу та розвитку інтелектуального капіталу. В країні відчутна відсутність належної державної підтримки науково-дослідних, інформаційно-комунікаційних галузей, скорочення фінансування наукових досліджень та освіти, скорочення кількості впроваджених науково-технічних робіт тощо.

Міжнародна торгівля послугами зазнає низки змін під впливом глобалізації та інтеграції. Вони проявляються у збільшенні обсягів експорту та імпорту послуг, зміні географічної структури іноземних потоків у бік посилення ролі постачальників другого рівня, зростанні частки високотехнологічних та інтелектуальних видів послуг у торгівлі. Новими тенденціями міжнародного співробітництва в сфері торгівлі послугами є: посилення транснаціоналізації виробництва послуг, капіталізація послуг транснаціональних корпорацій, зростання прямих іноземних інвестицій у структурну групу послуг, посилення ролі споживачів на ринку, розвиток активної співпраці між конкурентами для досягнення більшої частки ринку тощо [5].

Сьогодні рівень інтеграції України у міжнародний ринок послуг незначний. Про це свідчить низька частка країни торгівлі послугами в загальному обсязі імпорту та експорту. Разом з тим, низка існуючих сприятливих факторів (природно-географічних, історичних, культурних, ментальних, економічних, науково-технічних) визначає перспективи розвитку України у сфері послуг та формує її конкурентні переваги на міжнародному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гринев В.Ф. Инновационный менеджмент. – К.: МАУП, 2018. – 148 с.
2. Пугачова К.М., Шеремет О.О. Зовнішньоторговельні відносини України з ЄС. Економіка АПК. 2018. № 2. С. 85–90.
3. Зовнішня торгівля України товарами у 2019 році / Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.org/uk/express/expr2020/02/15.pdf> (дата звернення: 01.11.21)
4. Горбатенко О.Ю. Нові тенденції розвитку зовнішньоторговельних зв'язків усередині Європейського Союзу. Міжнародна торгівля та торгівельна політика. 2017. №1 (9). З. 70-79.
5. Стан зовнішньоекономічних відносин із країнами Європейського Союзу в I півріччі 2017 року. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> 2017 (дата звернення: 01.11.21)
6. World Economic Outlook (WEO): Growth Slowdown, Precarious Recovery. 2019. 169p.

Науковий керівник: **Кахович О.О.**
Барсук М.В.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІ СУСПІЛЬСТВА НА ІННОВАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ СУБ'ЄКТІВ ЗЕД

Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків визначається сьогодні, як один із факторів соціально-економічного розвитку України. Зовнішньоекономічна діяльність є основою економічного зростання та доступу українських компаній до зарубіжних технологій інвестицій, техніки, ресурсів. За допомогою зовнішньоекономічної діяльності здійснюється наповнення національного ринку якісними товарами із високою часткою інновацій. Є незмінною роль зовнішньоекономічної діяльності, як основного чинника, у підвищенні конкурентоспроможності економіки країни на світовому ринку.

Потрібно брати за основу у формуванні стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку України – збільшення інноваційного потенціалу підприємств у сфері ЗЕД.

Інноваційна та зовнішньоекономічна діяльність значною мірою визначають і одне одного, і підсилюють. Без розробки та впровадження інноваційної продукції виробничі підприємства України не зможуть бути конкурентоспроможними на світовому ринку та не зможуть ефективно реалізовувати зовнішньоекономічну діяльність. Потрібно розвивати сфери зовнішньоекономічних відносин та співпрацю з іншими учасниками світового товарообміну для того, щоб підвищувати свій рівень інноваційної активності та не відставати у інноваційному розвитку від розвинених країн. Досвід розвинених країн показує, що саме експортно-орієнтовані підприємства є системним інтегратором матеріальних, фінансових та кадрових ресурсів різного рівня. Окрім цього, вони стають основними споживачами винаходів та нововведень дрібного бізнесу. І в свою чергу, стають основними ініціаторами прогресивних структурних зрушень в світовій та національній економіці.

У зв'язку з цим, необхідним завданням для української економіки має бути усунення обмежень, що перешкоджають виходу високотехнологічної продукції на зовнішні ринки. Для цього потрібно брати активну участь

компаніями у світовій конкуренції, у тому числі, потрібно здійснювати впровадження інновацій та високих технологій, а також створювати високотехнологічних виробництв та продукції.

Це в свою чергу пов'язано із змінами, що відбуваються у світовій економіці світовій економіці останніми роками, це зміна курсу на інформаційний та технологічний розвиток суб'єктів господарювання, галузей та регіонів. На зміну загальної інформатизації приходить цифровізація, в результаті якої має відбутися становлення цифрової економіки. Цифрова економіка, як нове явище приваблює до себе велику увагу політиків та економістів. Уряди багатьох країн вже обрали собі цифровий шлях розвитку. І тому розвиток зовнішньоекономічної діяльності повинен бути орієнтованим на новий вектор розвитку. На реалізацію можливостей цифровізації та досягнення нових ефектів. Ці спрямовання вже ініціюють Південна Корея, США, Великобританія, Сінгапур, Китай та інших країн з розвиненою або швидко розвивається.

Потреба нових джерел інновацій, які забезпечують стійке економічне зростання, є основним імпульсом до національних ініціативам багатьох країн для переведення економіки на цифровий шлях розвитку. Інноваційна діяльність, як і інші види діяльності, зазнає значні зміни під впливом цифровізації суспільства.

Багато дослідників фокусують свою увагу на фінансових, регіональних та інших аспектах інноваційного середовища. Дослідження інноваційного середовища набувають величезного значення в контексті розвитку, оскільки отримання нових економічних ефектів можливе при використанні досягнень цифровізації суспільства в інноваційній діяльності.

Напрями інноваційної діяльності – це інноваційні проекти, які спрямовують розробку і освоєння нових видів продукції і технологічних напрямів з урахуванням потреб ринку. При розглядані та прийнятті цих проектів необхідно розрахувати майбутній розмір прибутку, тому що організація ЗЕД вимагає великі капіталовкладення, по кожному напрямку діяльності та вибрати той напрям, який забезпечить найкращі показники.

Виявлення фактичного стану на підприємстві для забезпечення прибутковості служить основою для подальших інноваційних перетворень.

Таким чином, рівень ділової інноваційної активності та масштаб і характер застосування технологічних інновацій за всіма напрямками діяльності, визначають ефективність діяльності підприємства і можливість досягнення стійкого стану в сучасних умовах [1].

Отже, інноваційний шлях, який обрало підприємство, змушує його вдосконалити свою продуктивну базу, систему матеріально-технічного забезпечення, оптимізувати організаційну структуру та адаптувати до змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України: Про зовнішньоекономічну діяльність: від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 29, С. 377.
2. Orlovska Yu.V. Kakhovych O.O. The need to manage the innovative potential of ICT development in the digital economy. // Intellectual capital is the foundation of innovative development: economics, management, marketing, tourism. Monographic series «European Science» Book 3. Part 5. 2020 с. – 168 <https://www.sworld.com.ua/index.php/component/content/article/8466-ihodnie-data/33100-monographs-ge-nov2020> (дата звернення 21.09.21)

Науковий керівник: **Орловська Ю.В.**
Видай Д.В.

аспірант кафедри МЕНУА

зі спеціальності 051 «Економіка»

*Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна*

КРИПТОВАЛЮТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Сучасний світ дуже швидко розвивається, модернізаційні процеси охоплюють усі сфери людської діяльності, що призводить до оновлення економіки як такої, а також фінансів та інших економічних процесів. На сьогоднішній день фінансовий сектор набуває більшого за прибутковістю значення від реального сектору, створюються стимули для нагромадження капіталу не в реальному секторі, а у фінансовому. Як наслідок, фінансовий стає більшим за власний капітал. Фінансові ринки набувають домінуючого значення над традиційними промисловою чи сільськогосподарською економіками у багатьох країнах, тому розуміння процесів, що відбуваються на ринку криптовалют, важливе для формування фінансової політики держави, розвитку інфраструктури ринку криптовалют та приватного сектору економіки.

Криптовалюта - це порівняно новий інструмент фінансового ринку, але його вартість не залежить від кількості вкладеної праці, як це традиційно характерно для звичайних товарів та послуг.

Ефективність розвитку економіки будь-якої країни світу залежить від дій її уряду та обумовлена її макроекономічною політикою, яка за умов транспарентності національних економік визначається за місцем країни у глобальному економічному середовищі.

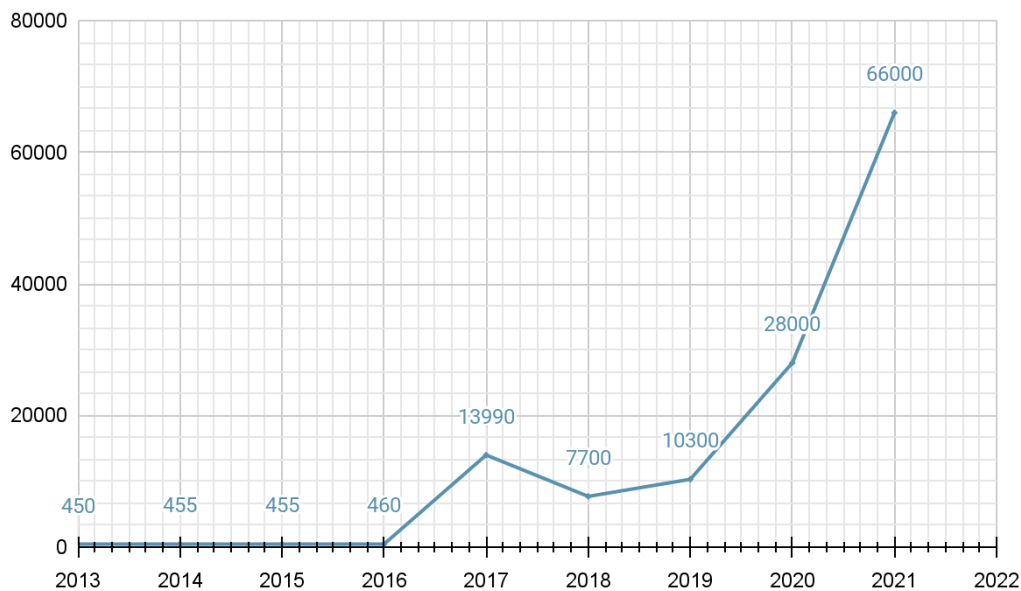
На сьогоднішній день існує ряд авторів, які вивчають функціонування криптовалют та історія їх розвитку. Основний вклад у цьому напрямку зробили: М. Свон, А. Тапскотт, Д. Тапскотт, П. Вінья та М. Кейсі, Ю. Лю та О. Цівінські, С. Хабер та В. Скотт Сторнет, І. Шнабель та Г. Шін та інші.

Метою цієї публікації є огляд розвитку криптовалюти в умовах глобалізації та її вплив на світову економіку та економіку України.

З появою інтернету в усьому світі періодично робилися спроби створити цифрову валюту. Однак цим проектам ніхто не довіряв – і популярності вони не набували. В ті часи їх було дуже легко підробити. Криптовалютою називаються цифрові гроші, які зашифровані і захищені за допомогою спеціальних алгоритмів, що діють незалежно від центрального банку [1]. Такі алгоритми мають власну децентралізовану платіжну систему та функціонують зазвичай на основі технології блокчейну. Суть блокчейну полягає у тому, що вся інформація, закодована в ньому, зберігається на різних, незалежних один від одного комп'ютерах, тобто для неї відсутній єдиний сервер.

За результатами п'ятирічного дослідження взаємозв'язку між рівнем інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)-інфраструктури та зростанням ВВП, з урахуванням оцінки за шкалою GCI 2018, було встановлено, що в країнах, які активно розвивають та впроваджують ІКТ-технології, спостерігається яскраво виражений приріст ВВП [2]. В той же час країни, які не інвестують значних коштів у цю сферу, не вдається досягати таких вражаючих результатів. Україна з 2021 року відноситься до країн з економікою, що розвивається, яка зробила крок назустріч інформаційно-комунікаційним технологіям в надії зміцнити свої позиції в складних умовах структурної перебудови економіки, старіння населення і зниження частки працюючого населення. У звіті дослідження Global Innovation Index 2020 року йдеться, що Україна стала 45-ю серед 131 країни у рейтингу «Глобальний інноваційний індекс 2020», покращивши показник 2019 року [3].

Анонімність користування та абсолютна децентралізація - це є головною відмінністю криптовалюти від інших електронних грошей. Серед низки різних криптовалют найпоширенішою є Bitcoin (BTC).

*Рис. 1 Динаміка курсу Bitcoin до долара США за період 2013— 2021 рр.
Джерело: складено автором за [6]*

Слід зазначити, що світова економіка сьогодні переживає «епоху криптовалютного регулювання». Деякі країни світу її вже легалізували та офіційно використовують. Щодо України, то хоча уряд поки що офіційно не визнав її легальною, але наша країна входить до десятки країн світу за чисельністю користування електронною валютою.

Верховна Рада на засіданні 8 вересня підтримала у другому читанні законопроект №3637, який дозволить легалізувати віртуальні активи та бізнес у цій сфері в Україні [4]. Цей закон є базовим та визначає правовий статус віртуальних активів, чим саме і надає юридичний захист користувачам та учасникам ринку. Таким чином, офіційно зможуть працювати іноземні та українські криптобіржі, а банки – відкривати рахунки для криптокомпаній.

Крім того, це означає, що українці зможуть задекларувати свої прибутки у віртуальних активах.

Комітет Верховної Ради з питань антикорупційної політики оприлюднили дані, що загальний обсяг транзакцій в Україні з

віртуальними активами становить близько 150-200 мільйонів доларів на день, а капіталізація віртуальних активів – понад 2 мільярди доларів.

Загалом методи державного регулювання ринку криптовалюти можуть бути різними: репресивні заходи, як, наприклад, у Китаї, чи можливість вільного обігу в статусі «іноземної валюти», як у Швейцарії. Серед інструментів державного регулювання виділяють податкове регулювання (застосовується в США, Аргентині, Сінгапурі), ліцензування (Японія), прирівнювання майнінгу до підприємницької діяльності (Білорусь), офіційна реєстрація бірж (США, Японія, Люксембург, Росія, Білорусь тощо), КУС-процедуру під час реєстрації на біржах, сайтах-обмінниках і гаманцях (США, Велика Британія тощо), визнання законності ІСО (Росія, Білорусь), визнання криптовалюти інвестиційним активом (США – ф'ючерси на біткоіни, Польща – ф'ючерси, Гонконг – криптовалюта прирівняна до цінних паперів); визнання криптовалюти платіжним інструментом [5].

Всесвітній економічний форум у 2017 році включив блокчейн як одну з десяти найбільш перспективних технологій. Економісти визначають, що використання блокчейну може сильно вплинути на сучасний економічний ринок. Структура децентралізованого цифрового реєстру транзакційних даних дає змогу одночасно використовувати його всіма учасниками ринку, значно швидше та легше здійснювати операції та вести бізнес.

Деякі стверджують, що криптовалюта негативно вплине на світову економіку, особливо на економіку, що розвивається, оскільки усуває потребу в таких посередниках, як банки. У першу чергу це стосується його новизни та недовіри значної частини користувачів. Вони також посилаються на надзвичайну волатильність, яку регулярно демонструють крипто-монети, і на відсутність регулюючих органів. Інші кажуть, що відсутність регулювання робить його демократичним. Вони також стверджують, що криптовалюта підтримує фінансову інтеграцію в бідних країнах з неперевершеною швидкістю через підвищену прозорість під час транзакцій завдяки своїй децентралізованій системі бухгалтерської книги, низькій вартості транзакції та її здатності подолати інфляцію, якщо хтось вирішить використовувати її як засіб збереження вартості.

Висновки. Світ змінюється, і він змінюється швидко. Швидкість, з якою криптовалюти захоплюють владу, є чітким показником того, що традиційні фінансові установи не можуть так добре утримувати позиції, виникають інші фінансові потреби, які необхідно вирішувати. Так само світ стикається з зростаючою потребою зруйнувати кордони у пошуках

повної соціальної та фінансової інтеграції - ця технологія блокчейна має все необхідне для вирішення таких проблем. Доки попит на електронну валюту існує, країни надалі шукатимуть шляхи регулювання її обігу та використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Oxford English Dictionary. Oxford University Press, 2005. 1728 p.
2. Ю.В. Гнездова «Развитие криптовалюты в условиях глобализации» 2019. 96 с.
3. Глобальний Інноваційний Індекс країн світу URL: <https://www.globalinnovationindex.org/Home> (дата звернення 17.09.21)
4. Інформаційне управління Апарату Верховної Ради України URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/213503.html> (дата звернення 17.09.21)
5. The Pulse of Fintech in 2018. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/02/the-pulse-of-fintech-2018.pdf> (дата звернення 17.09.21)
6. Курс криптовалют URL: <https://ru.tradingview.com/symbols/BTCUSD/> (дата звернення 17.09.21)

Науковий керівник: **Мащенко С.О.**

Дьомін І.В.

здобувач вищої освіти ступеня магістра

зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ МАРКЕТИНГОВИМИ ПОСЛУГАМИ

Трансформація економіки при переході від індустріальної стадії розвитку суспільства до постіндустріальної супроводжується експансією послуг. Сфера послуг стає найважливішим джерелом росту ВВП і головним об'єктом для працевлаштування населення. Динаміку сфери послуг визначає низка довготривалих чинників, зокрема: вплив науково-технічного прогресу, що формує нові види послуг; масштабна структурно-технологічна перебудова матеріального виробництва в розвинених країнах у 70–80-ті роки, пов'язана з економічною кризою; урбанізація, що породжує додаткові потреби в послугах, насамперед побутових і соціальних; масова автомобілізація та комп'ютеризація, що сформували спеціальний сектор економіки послуг; збільшення витрат на послуги, пов'язані з формуванням і розвитком людського капіталу (освіта, охорона

здоров'я, соціальне обслуговування); сприятливе ресурсне забезпечення, пов'язане з високою нормою прибутку, швидкою окупністю, забезпеченням робочою силою.

Такі процеси загалом притаманні всім країнам, однак їх інтенсивність істотно різниться. У високорозвинених країнах частка зайнятих у сфері послуг нині досягає 80%. Порівнюючи, в Україні цей показник перевищує 63%. Для нашої країни передусім характерне зростання зайнятості в сегменті традиційних послуг (зокрема, у торгівлі). На відміну від України, у розвинутих економіках протягом останнього десятиліття за темпами росту лідирують ділові послуги (інформаційні, аудиторські, консультаційні тощо), покликані забезпечити ефективне функціонування підприємств шляхом впровадження сучасних форм організації праці, налагодити взаємодію між різноманітними суб'єктами процесу створення, апробації та реалізації інноваційного продукту.

Як свідчить світовий досвід, у структурі третинного сектору особливе місце посідає сфера маркетингових послуг. Завершення становлення світової господарської системи і постійний попит на кваліфіковану професійну допомогу в управлінні великими міжнародними компаніями привели до формування у ХХ ст. світового ринку маркетингових послуг, який являє собою систему міжнародних відносин з надання, обміну і впровадження маркетингових послуг, тобто послуг, які надаються незалежними та професійно підготовленими спеціалістами (консультантом або цілою групою) з метою допомоги керівнику організації у діагностиці, аналізі та практичному розв'язанні проблем. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання, пов'язане з визначенням ключових тенденцій розвитку маркетингових послуг в епоху глобалізації.

Доволі багато праць науковців присвячено дослідженню маркетингових послуг, а саме: Кіреєва А. П., Кисельова В.С., Жирова О. Д., Кулібанова В. В., Ніколайчука Н.Є., Маркова В.Д. , Песоцької Є.В., Портера М., Хруцького В. Є., Корпеева І. В., Автухова Е. Е., Д. Белла, Дж. Гелбрейта, В. Іноземцева, М. Кастельса, У. Ростоу, А. Мельника, О. Черниша, Л. Хорєва, В. Шопенко. Та інших. Однак недостатньо дослідженим серед науковців залишається питання розвитку міжнародної торгівлі маркетинговими послугами, а саме перспективним напрямом просування маркетингових послуг на міжнародному ринку.

За інформацією видання, зміни у рекламному секторі були прискорені пандемією коронавірусу. Згідно з прогнозом GroupM, глобальний обсяг

витрат на рекламу у 2020 році становитиме \$530 млрд, і на частку інтернет-реклами (без урахування власної онлайн-реклами традиційних ЗМІ) припадатиме більше ніж половина цієї суми. Загальний показник витрат, як очікується, зменшиться на 11,8% цього року, і втрати будуть розподілені між старими і новими формами реклами нерівномірно, зазначають експерти GroupM. За їхніми оцінками, річні витрати бізнесу на інтернет-рекламу, зокрема, у сервісах Google, Facebook та Alibaba, зменшаться на 2,4%, у той час як витрати на розміщення реклами в традиційних ЗМІ, включаючи телебачення і газети, впадуть на 20,7% навіть із урахуванням їхньої власної онлайн-реклами [1].

Серед маркетингових послуг лідирує Прямий маркетинг. На цей канал припадає третина бюджетів рекламодавців. На другому місці, із значним відривом, знаходиться спонсорство (6,2%), на третьому - дослідження ринку (4,8%), на четвертому - PR (1,3%) [2].

Традиційні медіа стали наголошувати на digital-рекламу: до кінця року частка цифрової щодо традиційної реклами у сфері медіа вперше може перевищити позначку 51%. Ринок реклами на ТБ та радіо скоротиться на 11% та 12% відповідно. А ось на друковані медіа чекає спад одразу на 20%. Зовнішня реклама та реклама у кіно постраждали найбільше - спад на 25% та 51% відповідно [3]. На наш погляд саме digital-реклама є найперспективнішим напрямом розвитком міжнародної торгівлі маркетингових послуг.

А найбільш стрімка у своєму розвитку послуга SMM. Маркетинг в соціальних мережах або ж SMM - комплекс заходів щодо використання соціальних медіа в якості каналів для просування компаній та вирішення інших бізнес-завдань.

Вік SMM не такий довгий, як час просування сайтів в пошукових системах. Оптимізація SMM на світ з'явилася саме як розвиток SEO. Ефективним для просування інструментом SMM став після створення великих соціальних мереж, подібних Facebook або Twitter. Мережі почали створюватися приблизно на межі двохтисячних років, коли інтернет став доступним простим громадянам. З цього часу і слід відраховувати вік SMM [4].

Набір засобів, за допомогою яких проводиться SMM-просування, по суті, величезний. Адже здійснення заходів SMM покликане зацікавити не пошукових роботів, а живих людей.

Необхідно провести таку рекламну кампанію, яка пробудить інтерес до сайту з боку максимальної кількості членів соціальної мережі,

одночасно не викликаючи нарікань з боку адміністрації ресурсу. Головним чином, використовується публікація матеріалів, цікавих користувачам мережі [5].

Просування в соціальних мережах дозволяє точково впливати на цільову аудиторію, вибирати майданчики, де ця аудиторія більшою мірою представлена, і найбільш відповідні способи комунікації з нею, при цьому в найменшій мірі зачіпаючи незацікавлених в цій рекламі людей.

Отже на наш погляд, необхідно зосередити увагу на таких основних методах просування в соціальних мережах:

- створення сторінки бренду (представництво компанії в соціальних медіа)

- робота з блогосферою
- репутаційний менеджмент
- персональний брендинг

Платформи SMM:

- Соціальні мережі — Вконтакте, LinkedIn, Однокласники, Facebook, Google+, Blogger, Instagram

- Блогосфера — Twitter, LiveJournal

SMM — просування процес дуже динамічний, потрібно постійно стежити за мінливими інтересами аудиторії і появою нових трендів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бізнес витрачає на рекламу в інтернеті більш ніж традиційні ЗМІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://detector.media/rinok/article/178237/2020-06-24-biznes-vytrachaie-na-reklamu-v-interneti-bilshe-nizh-na-tradytsiyni-zmi-groupm/> (дата звернення: 12.09.21)
2. The roi agency Zenith Optimedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zenithoptimedia.com> (дата звернення: 12.09.21)
3. В 2020 мировой рынок рекламы сократится на 9,1 % [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mbr.com.ua/ru/news/world/3104-mirovoi-ry-nok-reklamu-sokratitsya-v-2020-g-na-91-percent> (дата звернення: 12.09.21)
4. SMM [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://igroup.com.ua/seo-articles/smm/> (дата звернення: 12.09.21)
5. Інноваційні аспекти розвитку інтернет-сегменту економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2016/2016_2/8.pdf (дата звернення: 12.09.21)

Науковий керівник: **Кахович О.О.**
Жадан К.В.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Останнім часом міжнародна міграція все частіше розглядається з точки зору виникнення соціальних зв'язків, що поєднують країни еміграції та імміграції. Розроблена нині концепція «політичних і соціальних переказів» практично відображає призначення того, що міграція створює обмін ідеями та соціальним досвідом у тому ж обсязі, як і обмін грошима. Збереження тісних зв'язків між людьми, що виїхали за кордон в пошуках кращої долі, і родиною, що залишилась на батьківщині, призводить до формування суспільств, які можуть розглядатись як «транснаціональний організм» [1]. Сучасні мігранти детермінуються як «трансмігранти», оскільки вони розвивають і підтримують сімейні, соціальні, економічні, політичні, організаційні та релігійні відносини, не зважаючи на кордони, а їхні економічні інтереси знаходяться як у країні їхнього проживання, так і в країні їх еміграції. Перетворення трансмігрантів на самостійних акторів глобального світу пояснюється ефектом переходу кількості в якість і розвитком комунікацій та ІТ-технологій.

Важливим аспектом і вигодою міжнародної міграції є грошові перекази. Грошові перекази історично були першою формою економічної вигоди для країн-донорів міграції. І по теперішній час грошові перекази – основний чинник міжнародної трудової міграції, що істотно впливає на розвиток країн третього світу.

За інформацією Світового банку щодо міграції та грошових переказів США є однією з найбільших країн, що виступає лідером по переказам коштів (42 млрд. доларів), а найбільшими отримувачами офіційних грошових переказів у 2020 році були Індія (45 млрд. доларів), Китай (34,5 млрд. доларів), Мексика (26,2 млрд. доларів), Філіппіни (18,2 млрд. доларів) і Франція (13,7 млрд. доларів), Польща, Іспанія, Нігерія, Єгипет, (по 10 млрд. дол. кожна), перекази у Ліван, Бангладеш, Йорданію, Колумбію, Сальвадор наближаються до 2 млрд. дол. У Мексиці, найбільшого в Латинській Америці реципієнта прямих іноземних інвестицій, у 2020 р. грошові перекази мігрантів перевищили суму

інвестицій більше ніж на 20% що становило 9,3% ВВП [2]. Перекази мігрантів є важливою статтею для країн, що розвиваються. Для робітників-емігрантів характерна висока норма заощаджень, наприклад, емігранти із Туреччини мають схильність до накопичення коштів до 35%, а у емігрантів із Пакистану майже 70% [2].

У 2020 році обсяги міжнародних грошових переказів скоротилися, в межах 20% через кризові явища, які були спричинені пандемією COVID-19.

Грошові перекази стимулюють внутрішній попит, що може призвести до зростання виробництва і зайнятості. У ряді країн з вузькими внутрішніми ринками вони можуть збільшувати інфляційний тиск і викликати розширення імпорту.

Сфери інвестиційної діяльності мігрантів є досить різними. У Сальвадорі, наприклад, найбільше грошей вкладається в роздрібну торгівлю (24%), фінансові послуги, мале виробництво (14%) і персональні послуги (13%). В США сальвадорські підприємства зосереджені в роздрібній торгівлі (40%) і в сфері персональних послуг (35%) [3].

Однією з тенденцій є специфіка країн-донорів міграції. Було помічено, що найменш розвинені країни, незважаючи на їхнє відставання від розвинених, не відносяться до основних донорів міграції, оскільки в них ще не утворились сприятливі умови для масової еміграції. Її стримує наявність у цих суспільствах аграрного населення з низькою територіальною мобільністю, явна нестача грошей на переїзд, низький рівень освіти, дефіцит або відсутність кваліфікації. Еміграція здійснюється головним чином з тих країн, де вже виникли визначені економічні умови.

Одним із напрямів розвитку міграційних процесів є особлива тенденція розвитку «країн-донорів міграції», як правило, країни, що розвиваються, не виступають основними «донорами» міграції, оскільки у них не завжди розвинені механізми для забезпечення масової еміграції. Нестача коштів на переселення, відсутність кваліфікації, низький рівень освіти є тими факторами, що стримують міграцію із країн, що розвиваються, тому основні потоки мігрантів формуються із тих країн, де створені належні умови.

Показник освіти є одним із головних для мігрантів, бо чим вище рівень освіти у мігранта, тим більшою є потенційна вигода для нього від міграції. Як правило, мігранти мають більш високий рівень освіти, порівняно з населенням країни, до якої мігрують. За результатами досліджень вчених, серед опитаних «мігрантів із 47 країн еміграції, термін

їхнього навчання більше, ніж у інших співвітчизників у середньому на 7,2 роки»; зокрема для країн Африки цей показник складає – 10,8 років (різниця між 15,4 і 4,6 роки), Азії – 8,6 (14,4 і 5,8), Південної Америки – 6,6 (12,5 і 5,9)» [2].

Усе більшого значення у загальносвітових міграційних потоках набуває «інтелектуальна міграція», а саме – «відплив умів». Дана проблема неодноразово розглядалася вченими світу і відповідними інституціями, такими як Світовий банк. В 2020 р. було опубліковано доповідь під назвою *International Migration, Remittances and the Brain Drain* («Міжнародна міграція, грошові перекази і відплив умів»), в якій ідеться про те, що «кошти, які перераховуються мігрантами з-за кордону, сприяють скороченню бідності і підвищенню показників стану здоров'я дітей, відвідуваності шкіл, а також припливу інвестицій». Разом з тим, у доповіді відзначається, що «деякі з найвразливіших країн з низькими доходами зіштовхнулися з проблемою масового «відпливу умів». «США на залученні одного вченого з-за кордону в середньому економлять 235 тис. доларів, інженера – 253 тис., лікаря — 646 тис., фахівця науково-технічного профілю — 800 тис.». Мобільність та міграція є надзвичайно вигідною для країн імміграції, оскільки цим вони заощаджують на власних витратах на освіту й одночасно одержують величезні вигоди від роботи мігрантів.

Неабиякої ваги у період формування нового технологічного укладу «цифрової економіки» набуває процес «відпливу умів». Це процес характерний майже для всіх країн світу, однак найбільш чутливі до нього ті держави, які перебувають у процесі змін, економічних чи політичних реформ, перепрофілювання чи «перезавантаження» економіки. Такі країни мають людський капітал достатньо високого рівня розвитку, однак працевлаштувати його не спроможні. Держава витрачає час і кошти на підготовку фахівців, а якщо вони виїжджають одразу після отримання освіти, то це незаперечні втрати і значні ризики для майбутнього держави. Причому спостерігається зв'язок між розвиненими країнами і тими, що розвиваються втрати від «відпливу умів» для розвинутих держав – це ті втрати, які призводять до занепаду тих, що розвиваються. Через невідрегульовані переміщення робочої сили у світі починає загострюватися глобальна «боротьба за уми»

Фахівці з вищою освітою виїжджають переважно до країн ЄС, США, Австралії і Канади. До речі, в Канаді і Австралії частка освічених мігрантів у загальній чисельності мігрантів є найбільш значною.

Однак не слід таке явище як «відплив умів» оцінювати як однозначно негативне для країн-донорів. Набагато гіршою для них є відрізанисть науки від світової, нездатність вчених читати наукові журнали через незнання мов, неможливість обговорити нові ідеї з колегами з-за кордону.

Зважаючи на результати проведених досліджень учених, можна зазначити, що кількісні характеристики міграційних процесів перебувають у постійній динаміці, а якісні практично не змінюються, так основною причиною міграції, як і десять років назад є низька оплата праці. На другому місці неналежні умови праці, особливо це стосується інтелектуальної праці вчених, вони скаржаться на недостатню матеріальну та технічну базу для проведення досліджень і здійснення наукової діяльності на батьківщині. Отже, стабільність міграції буде спостерігатися серед технічних спеціалістів та фахівців природничих наук.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Комітет статистики OECD, офіційний веб-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stats.oecd.org/WBOS/Index.aspx?DataSetCode=MIG> (дата звернення 21.09.21)
2. Migration in the Global World: New Directions for Action. Report of the Global Commission on International Migration. – 2015.
3. Державна служба статистики : офіційний сайт. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ds.htm (дата звернення 21.09.21)

Науковий керівник: **Морозова С.А.**
Копаниця К.О.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

УПРОВАДЖЕННЯ ERP-СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ

Інноваційне виробництво неможливе без застосування новітніх технологій, матеріальних ресурсів та апаратури. Цей продукт найчастіше є трудомістким і складним у процесі виготовлення, і навіть вимагає своєчасного планування та організації. Це призводить до збільшення

інтервалу часу виготовлення продуктів, необхідних для деревообробних виробництв.

Середній цикл постачання такої продукції складає від 4 до 14 місяців.

У процесі замовлення, виготовлення, постачання та зберігання ресурсів відбувається їх моральне та фізичне старіння. Це викликано рядом факторів, таких як: тривалий цикл виготовлення ресурсів, швидкий розвиток науково-технічного прогресу, завчасна закупівля з метою створення стратегічного доробку.

При тривалому циклі виготовлення матеріальних ресурсів та відсутності конструкторської документації на момент закупівлі, виникає планування в умовах невизначеності. Виходячи з цього, мінімальний інтервал планування становить цикл постачання таких ресурсів і варіюється від 1 до 24 місяців.

Економічна складова рентабельності постачання для виробника призводить до необхідності визначення мінімальних транзитних норм постачання, що часом не є доцільним для підприємств-покупців.

Виходячи з низки проблем та обмежень, з якими стикається МТП на підприємстві, основною функцією є управління запасами. Як показує аналіз вітчизняних та зарубіжних теоретичних досліджень у галузі управління запасами, основним недоліком принципів систем регулювання запасів є обмеженість їх застосування в реальних умовах функціонування підприємств та взаємодії постачальників та споживачів у рамках здійснення їх господарських зв'язків.

У оборотних коштах підприємств деревообробної галузі питома вага запасів товарно-матеріальних цінностей становить близько 60%. Необхідність у створенні запасів викликана розбіжністю швидкості, часу виробництва та споживання сировини та матеріалів.

Важливим завданням запасів для підприємства цієї галузі є забезпечення безперервності виробничого процесу. Щоб забезпечити найефективніші результати виробництва при найменших витратах, потрібно підтримувати достатній, але з надмірний рівень запасів, оскільки зайві запаси ведуть до заморожування вкладених у них оборотних засобів та неможливості їх використання в інших цілях. Якщо запаси малі, може порушити виробничий процес для підприємства [1].

Для підприємств дуже актуальним є своєчасне та комплексне забезпечення всіма необхідними матеріальними ресурсами у встановлені терміни із найменшими витратами.

Для зниження ризику затримки виробництва через відсутність матеріалів належної якості у необхідній кількості на підприємстві необхідно здійснювати контроль за допомогою багатофункціональної системи та інструментів управління запасами.

Управління матеріальними запасами належить до найскладнішим завданням управління підприємством. Додаткові труднощі виникають через високу невизначеність зовнішнього середовища, низьку господарську дисципліну ринкових суб'єктів, розбалансованість фінансової системи, а також через необхідність прийняття інвестиційного ризику для формування запасів [2].

Регулювати рівень запасу можна трьома основними способами:

1. Зміною розміру замовлення.
2. Зміною періоду замовлення.
3. Одночасною зміною розміру та періоду замовлення

Залежно від цього розрізняють чотири логістичні моделі управління запасами [3]:

1. З фіксованим розміром замовлення.
2. З фіксованим інтервалом поставки.
3. Із визначеною періодичністю поповнення запасів до постійного рівня.
4. Система «максимум-мінімум».

Таким чином, об'єктивно виникає завдання вдосконалення стратегії управління матеріальними запасами підвищення конкурентоспроможності підприємства у ринкових умовах, поліпшення його фінансового становища, підвищення фінансових результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Управління виробничими запасами.-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrdoc.com.ua/text/15111/index-1.html?page=25> (дата звернення: 01.10.21)
2. Логістичне управління запасами на підприємствах : монографія / В. І. Перебийніс, Я. А. Дроботя. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 279 с.
3. Организация коммерческой деятельности: управление запасами : учебное пособие / А.Л. Денисова, Н.В. Дюженкова. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. у-та, 2007. – 80 с.

Науковий керівник: **Кахович О.О.**
Курасова О.С.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ. ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Важливою особливістю нашого часу є зростання взаємозалежності економік країн, перехід від інтернаціоналізації економічного життя до глобалізації виробничих процесів і фінансового середовища. Це супроводжується посиленням залучення країн до існуючої системи світових торговельних зв'язків.

Перед країнами відкриваються великі перспективи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності шляхом оптимального використання переваг кожного виду транспортування. Держави всього світу, економічні групи формують власні моделі зовнішньої торгівлі, з працюючими процесами перевезення.

Це формування неможливе без вивчення основ транспортування, з'ясування стану функціонування та розвитку світових торговельних шляхів, налагодження ефективних ланцюгів перевезення, з урахуванням сторонніх факторів.

Держави для більш продуктивної діяльності виділяють велику увагу працездатності системи транспортування. Шляхом вдосконалення транспортних засобів товари переміщуються від точки його виробництва до місця, де товар буде споживатися, здійснюється зв'язок між виробництвом та споживанням різних галузей господарства, забезпечуються потреби країни у вантажних і пасажирських перевезеннях.

Правильно працююча система транспортних комунікацій є основою, тому, не розвиваючи систему практично неможливе і досягнення стійкого економічного зростання. Економіко-географічні особливості країн та регіонів мають великий вплив на об'єм перевезень, структуру вантажообігу та пасажиро-обігу, налажену роботу транспортної мережі і напрям основних вантажних ланцюгів.

Основні положення, що регулюють організацію та умови перевезення вантажів і пасажирів у міжнародних перевезеннях, містяться в транспортних конвенціях і міжнародних договорах. Питання правового

регулювання перевезень є також змістом багатьох двосторонніх угод, що укладаються на міждержавному рівні або між транспортними представниками двох країн. Нарешті, ці питання часто регулюються внутрішніми транспортними законами окремих країн. Але відсутність міжнародного регулювання перевезень вантажів і пасажирів не перешкоджає перевізникам і вантажовласникам (пасажирам) вступати у відносини щодо міжнародних перевезень.[1]

Україна динамічно залучається в світові суспільно-економічні процеси: приєднання до Світової організації торгівлі, обрано стратегічну мету – досягнення асоційованого членства у Європейському Союзі. Отже, транспортна інфраструктура повинна вдосконалюватися неймовірними кроками щоб забезпечити стрімкий економіко-соціальний розвиток країни та її значимості в міжнародних подіях.

Розробка стратегії покращення транспортних перевезень зосереджується на вирішенні основних проблем, задання мети, виявлення пріоритетів розвитку транспортної системи України на період до 2030 року. Вона зв'язує свій напрямок в різних сферах, політичних, економічних, та правових заходах. [2]

Транспортна система в Україні достатньо розвинена і включає в себе різні транспортні засоби. По-перше, система тісно пов'язана з громадським міським транспортом. По-друге, транспортна система достатньо відповідає стандартам національної безпеки, має механізм роботи повного комплексу транспортних послуг, здатна технологічно підготувати вантажі для майбутнього транспортування, а також надає можливість для розвинення зовнішньоекономічної діяльності України. Реалізація транспортних стратегій сприятиме суттєвому підвищенню ефективності транспортної системи в цілому, сталому розвитку економіки та добробуту українців.[3]

Формування та розвиток транспортної інфраструктури виступає показником рівня розвитку національного господарства шляхом стійкості та адаптації до всіх змін, при цьому розвиває конкурентоспроможність своєї економічної системи. Наша країна має всі передумови для повноцінної участі у світовій економічній системі, але недостатня фінансова підтримка з боку держави та обмежене коло іноземних інвесторів призводить до певного гальмування ефективного розвитку національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mezhdunarodnye-transportnye-otnosheniya.html> (дата звернення: 03.09.21)
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.strategy-center.ru/page.php?vrub=inf&vparid=1617&vid=2317 (дата звернення: 03.09.21)
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ucn.org.ua/wp-content/uploads/2010/07/Order_KMU_Transport_strategy_UA-2020.pdf (дата звернення: 03.09.21)

Науковий керівник: **Чала В.С.**
Кучин І.О.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ІТ-РИНКУ ІНДІЇ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Швидке зростання транснаціональних корпорацій (МНК) з країн, що розвиваються, призвело до більшого інтересу та терміновості в розробці кращого розуміння розгортання та поширення управлінських стратегій з їхньої точки зору і без припущення переважаючої західної етноцентричної ортодоксії. Ця стаття розвиває концептуальну основу глобальної стратегії та практики управління персоналом у ТНК із країн, що розвиваються, у їхніх дочірніх компаніях як на розвинутих ринках, так і на ринках, що розвиваються.

Інтернаціоналізації, а зокрема діяльність корпорацій та їх вплив на національну економіку вже давно є предметом наукових досліджень закордонних та вітчизняних учених. У працях зарубіжних дослідників С. Хірша, Р. Робінзона, Х. Прелмуттера основна увага зосереджена на з'ясуванні чинників розвитку, етапів формування, факторів розміщення ТНК. Проблематику здійснення інвестиційної діяльності ТНК висвітлено у працях таких вітчизняних науковців, як Л. Шабаліна, С. Якубовський, І. Аванесова, Н. Скопенко та інші.

У рамках більшого дослідницького проекту, який зосереджується на індійських мультинаціональних компаніях як представниках ТНК з економікою, що розвивається, автори провели пілотне дослідження великої індійської транснаціональної ІТ-компанії, яку тут називають Alpha Services.

Alpha Services входить до п'ятірки найбільших індійських компаній, що надають консалтингові та ІТ-послуги, з оборотом близько 2,5 мільярдів доларів США від операцій у понад 44 країнах, де працюють близько 45 000 фахівців [1].

Він працює в трьох бізнес-сегментах, а саме: ІТ-послуги, аутсорсинг бізнес-процесів та програмні продукти. Alpha обслуговує широкий спектр галузевих сегментів, включаючи виробництво, банківську справу та фінанси, страхування, телекомунікації, інфраструктуру, охорону здоров'я, роздрібну торгівлю та транспорт. Його бачення полягає в тому, щоб у найближчі кілька років стати однією з п'яти найцінніших глобальних інтегрованих ІТ-послуг та компаній ВРО. Alpha Services має центри розвитку в Індії, Північній Америці, Європі, на Близькому Сході та в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та обслуговує понад 570 глобальних компаній. Його зарубіжні доходи в основному надходять з Північної Америки (59%), Європи (21%) та Азіатсько-Тихоокеанського регіону (20%). Компанія свідомо намагається зменшити свою залежність від будь-якого окремого регіону і активно диверсифікується на інші регіони. Має повноцінні центри розвитку в Індії, США, Німеччині, Китаї та Малайзії. Має 100% дочірні компанії в Китаї, Єгипті, Мексиці та Бельгії.

Її нещодавні закордонні придбання включають деякі нішеві ІТ-компанії в США та Великобританії. Серед опитаних були 5 менеджерів з персоналу та 3 керівники бізнесу в штаб-квартирі; 5 менеджерів по роботі з клієнтами, які керують ключовими клієнтами в Австралії, і керівник відділу персоналу Азіатсько-Тихоокеанського регіону, який базується в Сінгапурі, а також керівник країни, керівник відділу кадрів і 3 бізнес-менеджери в Китаї.

В основі організаційної структури Alpha лежать підрозділи, орієнтовані на клієнта, які складаються з вертикальних бізнес-підрозділів і регіональних бізнес-підрозділів [2]. Перші відповідають за весь спектр управління взаємовідносинами з клієнтами і в цьому процесі підтримуються підрозділами горизонтальної компетенції, які забезпечують підтримку відповідних ресурсів. Прикладом підходу до лідерства в Alpha є девіз «кожен Alphaite (співробітник) лідер». Альфа вважає, що це «бізнес побудови та розвитку лідерів швидше, ніж конкуренція».

Його організаційна структура та системи мають підкріплюватися філософією забезпечення лідерства з основними концепціями «бізнесу повного життєвого циклу» та «лідерів повного життєвого циклу». Вважається, що Alpha підтримує філософію заохочення співробітників

«думати як генеральні директори», згідно з якою кожного працівника заохочується вважати себе головним виконавчим директором конкретного завдання, яке вони виконують, і людей, яких це стосується, як своїх інвесторів у ті самі показники ефективності повинні застосовуватися до кожного співробітника і посади в кожному місці. Показники оцінюють ефективність кожного працівника за визначеними вбудованими показниками, такими як люди, процес і продукт, у порівнянні з конкретними результатами, а саме краще, більше, швидше, дешевше та стабільніше [3].

Ці показники відображають показники, які застосовуються у його ключового клієнта в США, який всесвітньо відомий своїми системами управління. За словами глобального керівника відділу кадрів, «метрики є найпоширенішим інструментом комунікації в Alpha». Компанія стверджує, що використовує свій бізнес-підхід, орієнтований на метрики, за межі організаційних кордонів, залучаючи клієнтів і постачальників як частину своєї «екосистеми». За словами корпоративних менеджерів, Alpha також прагне забезпечити, щоб кожна ключова зацікавлена сторона в компанії, в т.ч. Менеджери, співробітники, клієнти та постачальники отримують той самий «One AlphaExperience», кодифікований у посібнику, протягом усіх глобальних операцій [4]. Його центр корпоративного лідерства орієнтований на підготовку нинішніх і майбутніх лідерів у корпоративних цінностях організації. Місія центру – поширювати організаційну культуру до кожного підрозділу. Старші менеджери з усього світу проходять тижневий вступний тренінг у штаб-квартирі компанії в Індії, щоб відвідати цілеспрямовану програму занурення в лідерство, яку очолює команда вищого керівництва. У інтерв'ю з менеджерами її дочірніх компаній було очевидно, що організація має децентралізований підхід. Керівники кожного бізнес-підрозділу керували та приймали рішення щодо своїх підрозділів, при цьому в штаб-квартирі приймалися лише основні рішення.

Більшість індійських ІТ-компаній з самого початку працювали на міжнародних ринках, особливо в розвинутих країнах світу. З точки зору формування стратегічної та оперативної політики, вони залишалися переважно локальними, тобто як індійська компанія (що відображено в складі їхнього керівного складу та управлінський персонал). Alpha не є винятком із цієї тенденції, але протягом багатьох років були свідомі зусилля, щоб змінити це мислення, згідно з інтерв'ююваними менеджерами. Наприклад, глобальний керівник відділу кадрів Alpha вважає, що завдяки понад 45 000 співробітників у 40 країнах, компанія

досягла критичної маси, щоб вийти на наступний рівень, щоб стати справді глобальною компанією.

Згідно з політикою, Alpha прагне укомплектувати принаймні 20% усіх посад у всіх своїх закордонних операціях, 50% посад початкового рівня та 90% у своїх неангломовних регіонах, таких як Китай, де це можливо [5].

Відповідно, сьогодні майже 98% робочої сили Alpha в Китаї укомплектовано місцевим персоналом, тоді як в Австралії — майже 50%. Але ці посади вищого керівництва, від керівника країни до керівників проектів, в обох цих дочірніх компаніях все ще в основному укомплектовані експатріантами з індійської штаб-квартири. Керівник бізнесу в австралійській дочірній компанії заявив, що «Коли 5 років тому компанія Alpha була індійською компанією, політика та процедури дуже відповідали індійському середовищу. Тепер компанія більше адаптована до Австралії, але не повністю підходить до австралійського середовища як австралійська компанія». Цю думку підтримав і глобальний керівник відділу кадрів, який погодився з тим, що дочірні компанії на розвинених ринках потребують більшої гнучкості у визначенні структури винагороди керівного персоналу, щоб залучити та утримати таланти.

Основною проблемою або проблемою управління талантами була вартість бренду чи впізнаваність компанії в усьому світі. Хоча компанія була задоволена своїм брендом роботодавця в Китаї, де індійські ІТ-компанії високо поважають за їхні стандарти якості та ефективність бізнес-процесів, австралійські менеджери загалом вірили що глобальний імідж компанії необхідно зміцнити як високоякісного постачальника послуг. Це підкреслює обмеження, з якими стикаються ТНК з економік, що розвиваються, як «відповідальність за іноземне походження» та «відповідальність країни походження», як зазначалося раніше.

Ознайомившись з даними пілотного дослідження індійської ТНК, можна отримати уявлення та рекомендації щодо мотивів, стратегічних можливостей та обмежень міжнаціональної передачі кадрової політики та практики в багатополлярному світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bajpai, P. (2020). Patent dominance: Top 5 companies leading the charge. <https://www.nasdaq.com/articles/patent-dominance%3A-top-5-companies-leading-the-charge-2020-01-17> (дата звернення: 16.09.21)
2. Richard I. Levin and David S. Rubin (2017). Statistics for Management. Prentice Hall of India Private Limited, New Delhi, ISBN-81-203-0893-X

3. Lizar, A. A., Mangundjaya, W. L., & Rachmawan, A. (2015). The role of psychological capital and psychological empowerment on individual readiness for change. *The Journal of Developing Areas*, 49(5), 343-352.
4. Anand, A. (2020). Economic policy reforms, foreign direct investment and patterns of MNC presence in India: Overall and sectoral shares. CDS Working Paper No. 493. <http://www.cds.edu/recentworking-papers/> (дата звернення: 16.09.21)
5. Das, K., & Sagara, H. (2017). State and the IT industry in India: An overview. *Economic & Political Weekly*, LI(41), 56–64. <https://www.epw.in/journal/2017/41/special-articles/state-and-itindustry-india.html?destination=node/150028> (дата звернення: 16.09.21)

Науковий керівник: **Морозова С.А.**
Магеррамова А.І.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З МВФ

Наслідком фінансової та економічної кризи є проблема знецінення національної валюти, платіжний баланс, падіння ВВП, зниження надходжень сировини, швидке зниження індексу промислового розвитку, підвищення інфляції, відсутність гарантій соціального характеру, банкрутство в країні. У банківському секторі можливості отримання доходу скорочуються. Усі ці умови також загострювали політичну нестабільність із тимчасовим відсутністю контролювати частину України, крім цього збільшенням бюджетних видатків, зумовленим потребою підвищення для національної оборони фінансування.

Україна звернулася до установ, які мають міжнародний вплив, а саме до МВФ (Міжнародний валютний фонд), щоб допомогти уникнути дефолту. Збір коштів від МВФ має неоднозначні наслідки як для економіки, так і для політичної ситуації в країні, що призвело до необхідності оцінки потреби працювати з МВФ та розвитку подальших відносини.

Дивлячись на велику регулярність опублікування про співробітництво України з Міжнародним валютним фондом - є потреба у подальшому дослідженні, аналізі, створенні дій з метою визначення найбільш раціонального шляху початку співпраці МВФ з Україною .

Міжнародний валютний фонд - це спеціалізована установа від Організації Об'єднаних Націй з найбільш великою автономією .

Для країн, які є членами МВФ є квоти у спеціалізованих умовах запозичень (СПЗ) і визначені розміром квоти – це є внеском країни для Міжнародного валютного фонду. Дивлячись на розвиток економіки країни - можна зрозуміти розмір квоти, який буде встановлено Радою директорів Міжнародного валютного фонду. Квота для держав показує у МВФ скільки є голосів, межі доступні до фінансового запасу МВФ та частки в розподіленні спеціалізованих прав запозичень – одиницю вимірювання МВФ [1].

З 1992 року Україна є членом Міжнародного валютного фонду. У зв'язку з цим Україна увійшла до Світового банку, країна отримала квоту у розмірі 10678 акцій на суму 1,3 млрд доларів. Валютну готівку за співпрацю з Україною в банку на суму 7,9 млн доларів США внесла країна-опікун нашої держави банківського сектору - Нідерланди[2].

Міжнародний валютний фонд нині є однією з головних фінансово-економічних партнерів України. З 1994 р. Україна отримує резервні позики від Міжнародного валютного фонду, частина цих коштів спрямовується на фінансування дефіциту платіжного балансу та торгового балансу, а також на поповнення золотовалютних запасів країни [3].

Варто зазначити, що співпраця України з Міжнародним валютним фондом дає стабільність для української фінансової системи та ринку, структурні реформи, створення основи для стійкого економічного зростання.

Фонд допомагає Україні відновити фінансову спроможність, пропонуючи, як ефективніше реалізувати порядок денний реформ.

Співпраця з МВФ на сучасному етапі також відкриває можливості для залучення фінансування з боку інших міжнародних фінансових інституцій (Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку тощо) та урядів інших країн, у т.ч. США, Європейський Союз, Німеччина, Канада та Японія [3].

На сьогоднішній день Україна знаходиться на шостому етапі співпраці.

Фондом було підписано програму резервного кредитування на 2 роки з Україною на суму 17,01 млрд доларів у квітні 2014 року. Україна отримала 4,61 млрд доларів минулого року. Однак ця програма була переглянута через послаблення стабільності макроекономіки в країні. Найгірший кредитний рейтинг у світі мала Україна після Аргентини наприкінці 2014 року. У зв'язку з цим передбачено був дефолт у найближчі

місяці, якщо країна не отримає фінансової допомоги. Слід сказати, що співробітництво України з Міжнародним валютним фондом має ряд позитивних та негативних наслідків. Позитивні наслідки такі: створення валютних резервів для повернення кредитів з відсотками, збільшення рівня конкурентоспроможності національної економіки України, збільшення кредитного рейтингу на ринку світових фінансів, вдосконалення грошово-кредитної та банківської системи держави.

Також із залученням зовнішніх коштів економіка не може досягти за короткий 4-річний термін структурних реформ. З фінансовими позиками держава не може надіятись на вирівнювання платіжного балансу через стійке економічне зростання, а його можливо досягти лише з позитивним зовнішньоторговельним сальдо та міцним вітчизняним виробництвом.

Серед недоліків: створення залежності фінансового характеру країни від зовнішніх ресурсів, збільшення зовнішнього боргу країни, формування «споживацького» типу економіки, перетворення проблеми обслуговування боргу в проблему запозичення, зубожіння населення в довгостроковій перспективі через підвищення тарифів на газ та опалення, замороження соціальних виплат та ін.

Слід пом'ятами про можливість дефолту для України, по причині того, що умови отримання кредитів від МВФ дуже впливають на зменшення рівня життя громадян та підвищенню боргу держави.

Щоб відновити довіру та стабільність до фінансової сфери необхідно стабілізувати банківську систему через метод гарантії Національним банком збалансованої ліквідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фурман І.В. Міжнародний валютний фонд в контексті співпраці з Україною: сучасний стан, ризики, перспективи / І.В. Фурман, А.О. Підгірняк, Я.С. Паламар // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – №4(81). – С.275-285.
2. Савлук, М.І. Гроші та кредит [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://readbookz.com/book/108/2808.html> (дата звернення: 03.10.21)
3. Історія співробітництва України та МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/mizhнародne-spivrobitnictvo/mvf> (дата звернення: 03.10.21)
4. Как менялся кредитный рейтинг Украины в течение 2015 года? <http://ru.slovoidilo.ua/2015/10/27/infografika/jekonomika/kak-menyalsya-kreditnyj-rejting-ukrainy-v-techenie-2015-goda> (дата звернення: 03.10.21)

Науковий керівник: **Мащенко С.О.**
Москальов П.О.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ЗАЛУЧЕННЯ ПІІ У СФЕРУ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В КРАЇНАХ ЄС

Необхідною умовою економічного зростання кожної країни є сприятливий інвестиційний клімат, який забезпечує приплив іноземного капіталу у вигляді прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Згідно «Закону України про іноземні інвестиції» під іноземними інвестиціями розуміють всі види цінностей, що вкладаються безпосередньо іноземними інвесторами відповідно до статті 3 цього Закону в об'єкти підприємницької та інші види діяльності з метою одержання прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту. Вони відіграють важливу роль, бо визначають майбутнє країни в цілому, окремого суб'єкта господарювання і сприяють розвитку економіки.

Хоча економічне зростання є бажаною метою для всіх країн, воно має свої побічні ефекти – збільшується попит на енергію, що в свою чергу спричиняє екологічні проблеми. Тому питання енергозбереження у світі на сьогоднішній день стає дуже гостро. Обсяг прямих іноземних інвестицій розглядається як один з важливих каналів для підвищення рівня енергозбереження країн. За допомогою ПІІ країна може виявити чи допоможе їй більший обсяг ПІІ в обмеженні споживання енергії і, отже, зменшенні викидів парникових газів. Для підвищення свого економічного розвитку перед Україною та її регіонами стає задача стати членом Європейського Союзу (ЄС). Однією з умов ЄС для своїх потенційних членів є підвищення рівня їх енергозбереження та енергоефективності, питанням яких в останні роки приділяється велика увага. Саме тому проблема залучення ПІІ у дану сферу є досить актуальною, бо за їх допомогою країна зможе подолати кризу та налагодити економічне становище.

Питаннями залучення ПІІ до всіх сфер економіки займалися багато науковців, в т.ч. такі відомі діячі, як А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Ст. Міллі, Е. Хекшер, Б. Олін, Р. Нурксе, К. Іверсен, Дж. М. Кейнс, Ф. Махлуп, Р. Харрод, Е. Домару, К. Маркс, В. Ленін, Г. фон Тюнен, В. Лаунхардт, А. Вебер, Т. Паландер та інші. Серед українських діячів варто виділити

В.М. Баутіна, А.М. Гатауліну, В.В. Козлова, А.Р. Кулова, В.В. Лазовського, Л.І. Абалкіна, І.Т. Балабанову, В.В. Ковальова та інші. Кілька відомих українських дослідників у сфері інвестування, такі як Д. Лук'янченко, В. Білошапка, Є.В. Чубунов та Ю.Г. Гришаєв навіть розробили власні теорії прямих іноземних інвестицій.

То ж через важливість питання енергозбереження уряду України необхідно зосередитися на виконанні своїх зобов'язань з охорони навколишнього середовища та підвищенні енергоефективності, а ПП в даному питанні розглядаються як один з важливих каналів для підвищення рівня її енергозбереження.

В умовах глобальної конкуренції роль ПП полягає в залученні необхідних обсягів грошових коштів для впровадження сучасних технологій, методів управління та висококваліфікованих менеджерів. Тому для ефективного залучення інвестицій в пріоритетні сфери та напрямки соціально-економічного розвитку країнам необхідна грамотна економічна політика активізації ПП та формування сприятливого інвестиційного клімату.

На сучасному етапі енергозбереження є одним з найважливіших факторів соціально-економічного розвитку на національному та регіональному рівнях. Саме у цю сферу країни по всьому світу залучають інвестиції. Реалізація політики енергозбереження дозволяє вирішувати проблеми національного характеру, такі як подолання забруднення навколишнього середовища, зниження енергетичної безпеки країн та їх залежності від експорту енергетичних ресурсів, подолання монополії в енергетичній сфері та інші проблеми регіонального характеру [1].

ЄС активно розробляє, впроваджує та фінансує заходи з енергозбереження. Тому нами запропоновано оцінити інтенсивність інвестування країн ЄС в заходи з енергозбереження, що представлено у таблиці 1.

Згідно з таблицею 1, найбільше всього інвестицій до сфери енергозбереження залучають Німеччина, Франція, Нідерланди, Швеція, Фінляндія, Ірландія, Данія, що говорить про те, що дані країни активно займаються питанням енергозбереження і намагаються нарощувати інвестиції до цієї сфери.

Таблиця 1 – Оцінка інтенсивності інвестування країн ЄС в заходи з енергозбереження*

Країни	Відновлювальна енергетика						Енергозбереження в житловому секторі
	Вітроенергетика	Сонячна енергетика	Гідроенергетика	Геотермальна енергетика	Біомаса, біогаз, біодизель	Інші види ВДЕ	
Австрія	■	■	■	■	■	■	■
Бельгія	■	■	■	■	■	■	■
Болгарія	■	■	■	■	■	■	■
Велика Британія	■	■	■	■	■	■	■
Греція	■	■	■	■	■	■	■
Данія	■	■	■	■	■	■	■
Естонія	■	■	■	■	■	■	■
Ірландія	■	■	■	■	■	■	■
Іспанія	■	■	■	■	■	■	■
Італія	■	■	■	■	■	■	■
Кіпр	■	■	■	■	■	■	■
Латвія	■	■	■	■	■	■	■
Литва	■	■	■	■	■	■	■
Люксембург	■	■	■	■	■	■	■
Мальта	■	■	■	■	■	■	■
Нідерланди	■	■	■	■	■	■	■
Німеччина	■	■	■	■	■	■	■
Польща	■	■	■	■	■	■	■
Португалія	■	■	■	■	■	■	■
Румунія	■	■	■	■	■	■	■
Словаччина	■	■	■	■	■	■	■
Словенія	■	■	■	■	■	■	■
Угорщина	■	■	■	■	■	■	■
Фінляндія	■	■	■	■	■	■	■
Франція	■	■	■	■	■	■	■
Хорватія	■	■	■	■	■	■	■
Чехія	■	■	■	■	■	■	■
Швеція	■	■	■	■	■	■	■

■ - інвестиції поступають у великій кількості; ■ - інвестиції поступають у середній кількості; ■ - інвестиції поступають у незначній кількості; ■ - інвестиції майже не поступають або не поступають взагалі

Джерело: складено автором за [2]

Найменше всього інвестицій залучають країни Прибалтики (Литва, Латвія, Естонія), Румунія, Словаччина, Словенія, Чехія, Болгарія, Португалія, Кіпр, Мальта, тобто більшість країн, які потрапили у групу з низьким рівнем впровадження енергозберігаючих заходів (окрім декількох країн з групи з середнім рівнем впровадження енергозберігаючих заходів).

Що стосується України, то вона знаходиться на початковому етапі у розвитку сфери енергозбереження, тому інвестиції до цієї сфери

залишаються незначними. Низький рівень інвестицій обумовлюється неефективною політикою в сфері енергозбереження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Енергоефективність у регіональному вимірі: проблеми та перспективи [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-08/energoefekt-b40dc.pdf> (дата звернення: 09.09.21)
2. EU statistics [Електронний ресурс] / Eurostat // Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 09.09.21)

Науковий керівник: **Нямецук Г.В.**
Петраш Є.О.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ЗРОСТАННІ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ

На сьогодні економічні процеси тісно пов'язані з новими технологіями та інноваціями, що розглядаються як основне джерело економічного зростання. Інновації є одним з найважливіших завдань кожної організації і їхня роль в розвитку та координації ринку є невід'ємною. Інновації задіяні в усіх сферах людської діяльності, починаючи з розробки продукту, методів управління, способів виконання робіт тощо.

В усіх визначеннях, що використовуються для інновацій, загальноприйнятим є зміна чи покращення конкретного процесу або продукту. Інновація – це процес, який починається з впровадження в план ідеї та стає новою функцією, тому вона і відрізняється від «створення нового». Головна ідея полягає в тому, що інновації відрізняються від винаходів(створення нового). У цій статті обговорюється важливість та їх вирішальна роль у зростанні, виживанні та успіху організацій.

Однією з основних проблем інноваційного менеджменту є те, що не існує єдиного визначення інновації між дослідниками, політиками та владою тощо. Інновація позбавлена «створення нового» [1; 3]. Інновації можуть існувати навіть без нововведень, і нововведення не обов'язково є джерелом інновацій.

Й. Шумпетер був першим економістом, який з'ясував важливу роль інновацій в економіці країни. У 1930 році він заявив, що інновації з'являться в одній із таких форм [2]:

- впровадження або комерціалізація нових або покращених продуктів чи послуг у застосуванні існуючих продуктів та послуг;
- запровадження нових виробничих процесів або істотне покращення існуючих бізнес-процесів;
- прибирання бар'єрів для нового ринку;
- знаходження нового джерела постачання, такого як матеріали, обладнання та інші ресурси;
- фундаментальні зміни в виробничих структурах, організаційних та інших [2].

Інновації включають деякі технологічні зміни, які, згідно з визначенням Й. Шумпетер, включають: виробництво продуктів чи послуг або використання методів чи ресурсів, які є новими для фірм. Основним є те, що перший, хто використовує методи чи способи, є інноваційним, а інші, хто використовує ці шляхи пізніше є послідовниками.

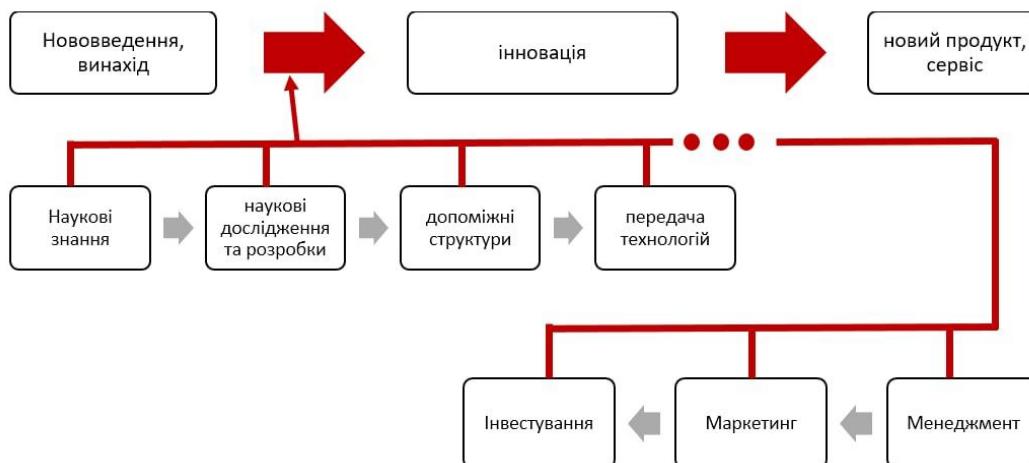
Починаючи з кінця 60-х років, визначення були тісно пов'язані між собою і можуть бути узагальнені таким чином: інновація – перше успішне використання продукту або процесу від ідеї до використання.

Рис.1. Інноваційний процес

Джерело: побудовано автором

Інноваційний процес можна також розглянути з системної точки зору.

*Рис. 2. Схематичне зображення інноваційного процесу
Джерело: побудовано автором*

Окрім різних підходів вчених, слід зазначити, що крім загального визначення інновації, вона також була класифікована на різні види.

Інновації є однією з найважливіших і найскладніших проблем, з якими стикаються організації сьогодні. Інновації є ключем до успіху для організацій. Кожна компанія повинна мати інноваційний процес, що проходить етапи від створення до його відтворення. Коли продукт входить на етап зростання, компанія повинна відтворити зміну продукту для поставок на ринок, тому що інші компанії «досягли» технології виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Афуа А. Інноваційний менеджмент: стратегії, впровадження та прибуток. – Нью-Йорк: Oxford University Press. – 1998;
2. Бетц Ф. Управління технологіями: конкуренція через нові підприємства, інновації та корпоративні дослідження. – Прентіс Холл. – 1987;
3. Тохіді Х. Продуктивність та ефективність командної роботи в організації на основі винагород, лідерства, навчання, цілей, заробітної плати, розміру, мотивації, вимірювань та інформаційних технологій. – Procedia-Computer Science Journal. – Elsevier. – 2011.

Науковий керівник: **Кахович О.О.**
Солнишкова Д.Д.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ТОРГОВЕЛЬНІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА КНР

Зовнішньоекономічна діяльність або ЗЕД – це економічна діяльність, пов'язана з експортом чи імпортом товарів та послуг. Іншими словами, це торгівля національного представника із закордонним. Під торгівлею у разі можна розуміти як купівлю і продаж товарів, а й здійснення міжнародних проектів, і навіть пов'язану з інвестиціями і кредитами діяльність. Учасниками ЗЕД можуть бути як органи державної влади, комерційні та державні підприємства, так і фізичні особи [1].

Китай і Україна знаходяться по різні сторони Євразійського континенту і розділені тисячами кілометрів відстані, між двома країнами та народами, що їх населяють, здавна склалися сприятливі зв'язки. З моменту становлення Україною самостійності, Китай першим із постійних членів Ради безпеки ООН визнав її суверенною державою та встановив із нею дипломатичні відносини. З того часу керівники двох країн постійно обмінюються візитами на найвищому рівні.

Темпи зростання китайської промисловості корелюють зі станом кон'юнктури в розвинених країнах, які залишаються головним ринком збуту на її продукції. Наслідки кризи 2007-2009 рр., нестійкість після кризової відновлення попиту змусили серйозно скоригувати прогностичні оцінки зростання китайської економіки на середньострокову перспективу. Китайська промисловість, безумовно, залежить від кон'юнктури на міжнародних товарно-сировинних ринках, а умови фінансування внутрішніх інвестицій багато в чому визначаються поточною ситуацією на світових фінансових ринках. У той же час прогрес глобалізації веде до якісних змін зміст і рушійні сили торгового обміну Китаю з розвиненими країнами.

Перебуваючи в центрі Європи, Україна має унікальне географічне розташування, крім того – за своїми реальними економічними можливостями вона охоплює друге місце поміж держав СНД, поступаючись тільки Росії.

Україна не тільки має значні досягнення в галузі космонавтики, авіації, металургії, машинобудування та хімії, а й має у своєму розпорядженні неосяжні масиви чорноземів, внаслідок чого її називають «Житницею Європи».

Події Китаю на зовнішньополітичній арені стають більш наполегливими та активними. Найпрямішим доказом цього є проголошення концепції «Один пояс, один шлях».

Події Китаю на зовнішньополітичній арені стають більш наполегливими та активними. Найпрямішим доказом цього є проголошення концепції «Один пояс, один шлях».

Новий Шовковий шлях — це глобальний економічний, стратегічний та культурний проект, спрямований на зміцнення міжнародних зв'язків та торговельних потоків, покликаний відродити давню систему Великого Шовкового Шляху. Проект «Новий Шовковий шлях», або «Один пояс, один шлях» складається з двох частин: будівництва наземного економічного поясу Шовкового шляхи та створення морського Шовкового шляху.

Було обумовлено, що Китайська Народна Республіка не прагне регіонального панування, не прагне встановити сферу впливу і не втручається у внутрішню політику інших держав [2]. Під час виступу було викладено чотири основні частини, що становлять концепцію:

- перша: удосконалення політичного узгодження, що гарантує збільшення співробітництва між країнами Центральної Азії та Китаєм. Передбачає спільну розробку стратегії та тактики регіональної економічної інтеграції у політичних та правових аспектах;

- друга: будівництво єдиної дорожньої мережі, що сполучає Східну, Західну та Південну Азію. У подальшій перспективі будівництво транспортної магістралі від Тихого океану до Балтійського моря при активній співпраці з Шанхайською організацією співробітництва;

- третя: збільшення торговельних відносин методом «ліквідації торговельних бар'єрів, зниження витрат торгівлі та інвестицій, підвищення швидкості та якості економічних операцій у регіоні»;

- четверта: збільшення валютних потоків шляхом розширення географії та розрахунку у національних валютах. Посилення народних зв'язків з метою одержання народної підтримки, та дружніх контактів народів країн-партнерів, іншими словами, створення міцної соціальної та суспільної бази для регіонального співробітництва [3].

Що стосується причин висування концепції Економічний пояс Шовкового шляху, то, на думку вчених, це насамперед питання забезпечення енергетичної безпеки. У зв'язку з постійним збільшенням енергетичної залежності Китай змушений диверсифікувати джерела надходження енергоресурсів з Росії, Близького Сходу та Африки. Проект має великий внутрішній потенціал, що передбачає розвиток західних регіонів Китаю, стабільність щодо західних сусідів, регіональні (прикордонна торгівля та інфраструктура) та глобальні (створення шляхів постачання) вигоди.

Економічний пояс Шовковий шлях – складова плану «Один пояс, один шлях», а це вже величезний за своїм масштабом проект, який зв'яже між собою три континенти. Економічне бачення проекту – це створення зони економічного співробітництва від західної частини Тихого океану до Балтійського моря. На всьому протязі маршруту планується створення інфраструктури, у тому числі будівництво залізниць та портів.

Отже, особливе місце у зовнішньоекономічних відносинах Китаю починає займати розвиток та розширення торговельно-економічних контактів з Україною. «Посилення діалогу в політичній сфері, активна діяльність Міжурядової українсько-китайської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва створили передумови для нарощування двосторонньої торгівлі, обсяги якої відрізняються рекордними, за сучасну історію двосторонніх зв'язків, показниками і динамікою зростання»[4]. Завдяки цьому Китай стабільно входить в десятку найбільших зовнішньоторговельних партнерів України і першої п'ятірки за обсягом споживання українського експорту. Для КНР Україна – третій зовнішньоторговельний партнер серед країн СНД.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України: Про зовнішньоекономічну діяльність: від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 29, С. 377.
2. Асоціація українсько-китайського співробітництва URL: <http://aucc.org.ua/uk/> (дата звернення: 13.09.21)
3. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі та розвитку URL: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx> (дата звернення: 13.09.21)
4. Китайсько-українські відносини на сьогоднішньому етапі (огляд «Сінхуа»). China Radio International. CRI. URL: <http://ukrainian.cri.cn/841/2017/02/04/2s47635.htm> (дата звернення: 13.09.21)

Науковий керівник: **Нямешук Г.В.**
Ткачук Н.В.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ВТІЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

В умовах пандемії економічна та соціальна ізоляція країн призвела до розірвання усталених логістичних і виробничих ланцюгів і зумовила масштабні зміни в діяльності підприємств залізничного транспорту. Як ключовий чинник успішної адаптації бізнес-суб'єктів до нових умов господарювання нині розглядаються цифрові інновації, впровадження яких у діяльність підприємств залізничного транспорту сприятиме оптимізації бізнес-процесів, забезпеченню сталого розвитку підприємств галузі і налагодженню їх комунікації зі стейкхолдерами. Поряд із цим прискорення технологічного прогресу і, як результат, скорочення життєвого циклу інновацій потребують нарощення темпів та, відповідно, витрат на здійснення науково-дослідної діяльності, що в умовах обмеженості власних ресурсів підприємств залізничного транспорту формує потребу в пошуку нових підходів до організації інноваційної діяльності і залучення до інноваційного процесу інших суб'єктів економічної діяльності.

Однак сьогодні поза увагою керівництва країни залишилося питання формування окремих галузевих концепцій цифровізації, зокрема залізничного транспорту, оскільки у Стратегії АТ «Укрзалізниця» на 2019–2023 рр. не знайшло належного відображення питання вдосконалення принципів організації інноваційної діяльності, у т. ч. за рахунок використання можливостей цифровізації. В аспекті інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту в рамках зазначеної стратегії вказано на можливість формування стратегічних партнерств підприємств галузі зі світовими лідерами у сфері виробництва та модернізації тягового рухомого складу.

У контексті дослідження слід звернути увагу і на нещодавно прийняту Національну економічну стратегію на період до 2030 р., яка визначає стратегічні пріоритети економічного розвитку України, шляхи та завдання щодо їх досягнення. Так, одним із напрямів стратегічного розвитку держави визначено перетворення України на логістичний та виробничий

хаб, що забезпечує потреби економіки та дає змогу реалізувати експортний і транзитний потенціал. При цьому, насамперед, відзначено ключову роль залізничного транспорту в транспортній системі країни і розкрито проблеми його стабільного функціонування, викликані значною мірою катастрофічною зношеністю залізничної інфраструктури та рухомого складу і відсутністю фінансових ресурсів для їх своєчасного та повноцінного оновлення. Для подолання цих проблем окреслено важливість вирішення таких завдань [1]: розроблення проекту закону України «Про залізничний транспорт України» і підзаконних нормативно-правових актів для його реалізації; утворення конкурентного ринку залізничних перевезень; оновлення та модернізація залізничного рухомого складу; забезпечення створення залізничного фонду; проведення капітального ремонту залізничних колій та інших елементів залізничної інфраструктури; забезпечення поліпшення якості пасажирських залізничних перевезень і запровадження відповідної системи управління; вирішення проблеми розукомплектування рухомого складу та крадіжок вантажів; підвищення рівня безпеки залізничних перевезень; забезпечення електрифікації залізничної колії на ділянках, де це є економічно обґрунтованим для будівництва високошвидкісної залізниці; забезпечення поліпшення якості (доступності) залізничних перевезень для маломобільних груп населення.

При цьому слід відзначити, що в межах стратегії окреслено і напрям розвитку цифрової економіки. Прискорення процесів цифровізації бізнесу та суспільства загалом заплановано забезпечити за рахунок: акселерації економічної діяльності; трансформації ресурсних секторів економіки у високопродуктивні, інтелектуальні та конкурентоспроможні; трансформації сфер життя в ефективні, сучасні та комфортні; створення нових можливостей для реалізації людського капіталу, розвитку інноваційних, креативних та цифрових індустрій і бізнесу [1].

Незважаючи на загалом важливість вирішення перелічених завдань, у зазначених стратегіях не відображено інструменти нарощення інноваційного потенціалу підприємств залізничного транспорту і забезпечення цифрової трансформації їхніх бізнес-процесів. Сьогодні АТ «Укрзалізниця» вдалося досягти лише фрагментарних результатів у напрямі впровадження новітніх технологій та цифрових рішень. Як приклад реалізації таких проектів слід навести транспортний портал e-transport.gov.ua, що об'єднав цифрові транспортні сервіси. На цій платформі створено можливості для замовлення державних адміністративних послуг у сфері транспорту, а також сайт надає доступ до

загальних тематичних сервісів. Безпосередньо на залізничному транспорті впроваджено автоматизовану систему управління процесами матеріально-технічного забезпечення, а також окремі програмні рішення, спрямовані на вдосконалення існуючих автоматизованих систем на залізничному транспорті. Зокрема, у сфері вантажних перевезень здійснено перехід на систему електронного документообігу та співпраці з клієнтами, розроблено програмні рішення з організації, обліку та аналізу маршрутних відправлень, а також оперативного контролю доступного для роботи парку локомотивів, у сфері пасажирських перевезень розширено функціонал цифрових сервісів з оформлення електронних проїзних документів тощо. Так, наприклад, серед останніх нововведень слід звернути увагу на запуск чат-боту у Viber та Telegram, який оснащений функцією прямого продажу квитків із можливістю замовлення харчування під час поїздки, інформацією про розклад руху поїздів, про час прибуття, запізнення, платформу та номер колії прибуття, а також можливістю повернення квитків тощо. Однак на разі такі послуги доступні лише для пасажирів швидкісних поїздів Інтерсіті+.

Отже, загалом слід указати на трансформацію ринку транспортно-логістичних перевезень, що знаходить відображення у зміцненні міжнародного співробітництва в транспортно-логістичному секторі, розвитку інтегрованих логістичних послуг, розширенні мережі мультимодальної транспортно-логістичної інфраструктури, поглибленні клієнтоорієнтованості транспортно-логістичних послуг, розвитку інтермодальних та мультимодальних перевезень, цифровізації транспортно-логістичних систем (штучний інтелект, технологія блокчейн, міжнаціональні інформаційні платформи, комунікаційні засоби, серверні системи тощо). На тлі розвитку цифрової економіки кардинальні зміни відбуваються і в інноваційному середовищі функціонування підприємств залізничного транспорту, пов'язані з масштабним проникненням цифрових технологій у їхню діяльність, поглибленням глобального інноваційного партнерства та співробітництва на основі розбудови цифрових екосистем, посиленням крос-функціональності і конвергентності елементів інноваційної системи, переходом від масового стандартизованого виробництва до розроблення кастомізованої продукції та послуг. Ці процеси, своєю чергою, супроводжуються підвищенням технологічної складності виробництва і тотальною цифровізацією життєвого циклу інноваційної продукції.

Слід зазначити, що під впливом перелічених тенденцій відчутних змін зазнають і процеси організації інноваційної діяльності на підприємствах

залізничного транспорту: локальні інноваційні системи підприємств галузі, що на разі не спроможні самостійно забезпечити їх інноваційний розвиток, трансформуються у відкриті моделі продукування інновацій.

Отже, на зміну локальному закритому інноваційному середовищу розвитку підприємств галузі приходять відкрита інноваційна екосистема, сформована на базі комплексу цифрових платформ. Міжфункціональний характер взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту змінюється на поліаспектний характер їх співпраці в межах цифрової екосистеми. Відбувається скорочення інноваційного циклу, більшість процесів має бути передано підприємствами залізничного транспорту на аутсорсинг. В умовах упровадження моделі відкритих інновацій на зміну локальним внутрішнім інноваціям приходять спільні інноваційні рішення, створені завдяки синергетичному використанню ідей, технологій, ресурсів тощо. Набуває суттєвих змін і роль споживача в інноваційному процесі: його традиційна роль виключно як споживача інноваційної продукції та об'єкта для маркетингових досліджень трансформується у співавтора та співрозробника кастомізованої під його запити продукції завдяки інтеграції споживача в інноваційний процес підприємств залізничного транспорту.

Таким чином, зважаючи на той факт, що нині інноваційні потреби світових залізничних компаній задовольняються переважно за рахунок використання зовнішніх джерел інноваційних ідей, а в інноваційному процесі враховуються потреби ключових стейкхолдерів, доцільним є вдосконалення інноваційно-технологічного забезпечення вітчизняних підприємств залізничної галузі за рахунок формування відкритих інноваційних систем із метою формування належного інноваційного базису для реалізації ініціатив сталого зростання вітчизняних підприємств залізничного транспорту. Забезпечення інтегрованого управління ресурсами всіх учасників інноваційного процесу сприятиме прискоренню цифрової трансформації підприємств залізничного транспорту і поглибленню їх інноваційного співробітництва зі стейкхолдерами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179. Законодавство України : вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25> (дата звернення: 17.03.2021)

Науковий керівник: **Чала В.С.**
Чалих І.М.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

РОЗРОБКА СТРАТЕГІЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ, КОРИСТУЮЧИСЬ ДОСВІДОМ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС

Глобалізація економічних систем супроводжується розширенням географії інвестиційних зв'язків, тобто їх територіальною експансією. Оскільки в сучасному світі Євросоюз позиціонується одним з найрозвиненіших регіональних інтеграційних блоків, який має глобальний вплив на інші країни і задає вектори загальносвітових тенденцій, то видається за необхідне вивчити особливості реалізації інвестиційної політики у сфері залучення ПІІ на рівні цього регіонального об'єднання.

Взагалі, в контурах економічної політики країн Євросоюзу взаємні зовнішні інвестиції виступають ключовим компонентом інфраструктури, що зв'язує європейську економіку з глобальними ланцюжками створення доданої вартості. З плином часу в регіональній (в тому числі і в інвестиційній) політиці євросони склалося три основних напрямки, що лежать в основі інтеграційного руху: політика економічного зближення (згуртування), в рамках якої робиться наголос на надання допомоги (у тому числі й інвестиційній) регіонам - аутсайдерам для звуження меж соціально-економічного відставання від регіонів-лідерів; політика щодо поліпшення конкурентоспроможності регіонів та зростання зайнятості; політика сприяння регіональному і національному співробітництву для скорочення економічного значення країнових кордонів.

Що стосується конкретно особливостей інвестиційної політики Євросоюзу, то слід сказати, що становлення її сучасного етапу базується на підході, що є, по-перше, глобальним (узгодження внутрішнього аспектів і зовнішніх), по-друге, інтегрованим (взаємозв'язок ланок соціально-економічної політики), і по-третє, всеохоплюючим (вирішення не тільки економічних, а й соціальних проблем).

З урахуванням вищевикладеного регіональну інвестиційну політику на рівні Євросоюзу можна трактувати як систему узгоджених соціально - економічних рішень, спрямованих на формування сприятливого

інвестиційного клімату та забезпечення ефективного розподілу інвестиційних коштів, в рамках інтеграційного об'єднання з метою пом'якшення наднаціональних диспропорцій в економічному розвитку та підвищенні конкурентоспроможності окремих територій.

На рішення інвесторів направляти капітал в країни Євросони сильний вплив роблять такі економіко - політичні ризики, притаманні Європі, як: зростання популістських і протекціоністських настроїв, проблеми з подолання зовнішньоторговельних бар'єрів, інфляційні процеси в деяких секторах, що провокують падіння купівельної спроможності, міграційні потоки і брак кваліфікованих кадрів, а також загальна інтеграційна геополітична нестабільність. Для зниження інвестиційних ризиків важливо закласти фундамент стабільного, стійкого економічного зростання і реалізації довгострокової стратегії розвитку.

Прямі іноземні інвестиції роблять позитивний вплив на економічний розвиток країни, сприяючи загальній продуктивності факторів виробництва, а якщо говорити більш узагальнено, ефективності використання ресурсів в економіці країни-одержувача. Це відбувається в трьох потоках, а саме: завдяки тісному зв'язку, що існує між ПІІ і зовнішньоторговельними потоками, за допомогою перехресного перетікання з однієї сфери економіки в іншу; відповідно до інших типів зовнішніх операцій у діловому секторі країни - одержувача; прямий вплив надають структурні фактори, характерні для даної країни-одержувача. Так, в найменш розвинених країнах ПІІ чинили менший вплив на економічне зростання, що завжди пояснюється наявністю так званого порогового рівня зовнішніх впливів [1-2].

Приплив ПІІ в країну доводить, що дохід - це не просто додатковий капітал, а отримання унікального поєднання капіталу, досвіду управління, передових технологій, доступу до ринків капіталу, продажів інвестора. Економічні вигоди від прямих іноземних інвестицій досяжні для нашої країни, але ці вигоди не виникають автоматично.

Прямі іноземні інвестиції є потужним джерелом зовнішнього фінансування для країни з перехідною економікою. З урахуванням цього Україна володіє дуже великим інвестиційним потенціалом, а точніше великими перспективами в залученні інвестицій та їх ефективному використанні. Водночас в Україні існують такі сприятливі умови для інвестування, як стратегічно вигідне гео економічне розташування, наявність різних природних ресурсів, надлишкових потужностей, високий

рівень науки, досить низький рівень оплати праці, євроінтеграційний вектор розвитку, наявність значних ринків збуту та інше.

Україна в даний час знаходиться в дуже напруженій макроекономічній і фінансовій ситуації. Однією з проблемних областей є залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ). У 2014 році на чистій основі було залучено всього близько 300 млн доларів США (що еквівалентно 0,2% ВВП), що є багаторічним мінімумом. Приплив ПІІ за рік скоротився приблизно на 15 млрд. доларів США до 63,8 млрд доларів США (48,4% ВВП).

Ці несприятливі події викликають ряд побоювань, оскільки потоки ПІІ служать подвійній меті: вони забезпечують стабільний довгостроковий приплив капіталу, який може підтримати зовнішній баланс країни, який все ще досить хиткий, і збільшити загальний рівень інвестицій в країні, який знаходиться під серйозним тиском, незважаючи на значні зусилля з реформування і дерегулювання ділового та інвестиційного клімату [3].

Щоб отримати більш повне уявлення про минулі показники ПІІ в Україні, ми розглянемо минулі тенденції в період з 2010 по 2021 рік (див. рис.1)

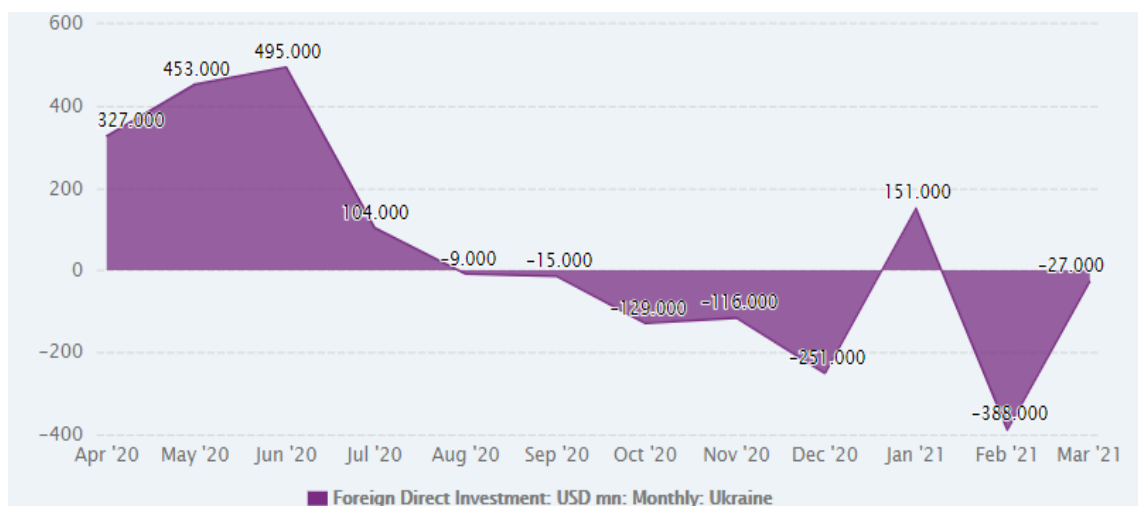

Рис.1 Потік прямих іноземних інвестицій в період з 2010 по 2021 рік

Джерело складено автором на основі [7]

Щоб визначити відносні переваги від залучення прямих іноземних інвестицій в Україну був проведений комплексний огляд та аналіз макроекономічних та операційних факторів, які мають безпосередній вплив на прийняття інвесторами рішень щодо ПІІ. Під час аналізу можливо виділити такі економічні проблеми країни, що змушують її поступатися більш сталим економікам сусідніх європейських країн:

- корупція та ненадійність судової системи,
- слабке управління,
- неповноцінне ведення бізнесу
- загроза навколишнього середовища,
- висока вартість фінансування адміністрування та оподаткування,
- відсутність макроекономічної стабільності.

При цьому можна виділити кілька потенційних переваг України:

- освічене та кваліфіковане населення складає українську робочу силу, що надає конкурентні переваги виробникам країни на світовому ринку серед обраних аналогів.

- країна має високі бали за кількістю навчання та вступу до університету. Проте трудова міграція з України швидко позбавляє Україну її талантів.

- На ринку праці вартість найму працівника є порівняно невисокою. Податки на працю та обсяг соціальних внесків є нижчими у порівнянні із іншими європейськими країнами, що робить країну більш привабливою для іноземних інвесторів

- Україна має більшу за середню кількість двосторонніх інвестиційних договорів. Якщо вони будуть повністю реалізовані, це можливо призвести до значного виграшу в грі ПП.

- Україна неухильно зосереджується на досягненні конкурентних переваг, користуючись інвестиційним стимулюванням[6].

1) Розробка та прийняття відповідних законодавчих актів, що дають можливість сформулювати на середньо-/довгострокий період бюджетних зобов'язань в інвестиційних проектах, посилити подальший інтерес до прийняття участі в даних проектах.

2) Перегляд основних інвестиційних гарантій, зокрема стабільність положень законодавчої бази, щоб переконатися, що вони належним чином узгоджені у всіх ключових питаннях. Ці гарантії повинні бути ефективними, збалансувати суспільні інтереси та державні можливості, формуючи відповідні стимулятори для ПП.

3) Скорочення строків розгляду справ про визнання та примусове виконання арбітражних рішень у судах першої інстанції, організація апеляційних судів для ефективнішого захисту прав інвесторів.

4) Доопрацювання та можливе скорочення переліку документів для валютних операцій для забезпечення чітких і передбачуваних правил контролю капіталу бізнесу.

5) Перегляд зниження порогових значень дозволу на злиття та відповідних антимонопольних процедур для спрощення виходу на ринок іноземних інвесторів.

6) Запуск процедури вирішення судових справ для підвищення ефективності правосуддя і послідовності у прийнятті рішень щодо захисту прав інтелектуальної власності.

7) Скорочення переліку документів для усунення дублювання відомостей, які вже відображені в державних реєстрах і подальший розвиток цифрової трансформації дозволу системи отримання.

8) Упорядкування процедури оформлення прав на земельну ділянку під час приватизації об'єктів нерухомості (скорочення відповідних термінів).

9) Розвиток ефективного фондового ринку для просування залучення інвестицій, користуючись новітніми інструментами.

10) Боротьба з непослідовною судовою практикою шляхом встановлення Верховним Судом обов'язків, щодо проаналізування практики комерційних спорів та повідомлення КМУ про будь-які виявлені невідповідності законів і нормативних актів для того, щоб заохочувати уряд вжити відповідних заходів розробити законодавчі зміни.

11) Спрощення працевлаштування іноземних громадян, зокрема термін дії дозволів на роботу та службових карток може бути продовжено та обов'язок отримати відповідний дозвіл документи у разі великих інвестицій може бути знятий [6].

Для отримання максимальної вигоди від присутності іноземних компаній в українській економіці першорядне значення має наявність здорового, сприятливого організованого середовища, яке сприяє як внутрішнім, так і іноземним інвестиціям, впровадженню інновацій та підвищенню кваліфікації - все це сприяє конкуренції між компаніями.

На будь - якому рівні (глобальному, національному, регіональному) для активізації припливу ПІІ першочерговим є сприяння макроекономічній і політичній стабільності, формування сприятливого бізнес-середовища з адекватною інфраструктурою. Для цього країнам Єврозони необхідно зосередити зусилля в цілому на організації розумної економічної політики, формуванні надійної законодавчої бази і сприятливого інвестиційного клімату. Як справедливо наголошується в роботі, національний уряд не повинен самоусунутися від регулювання і контролю за потоком ПІІ, а повинен, навпаки, направляти його в пріоритетні, в першу чергу, для

приймаючої країни-реципієнта галузі економіки, а не для транснаціональних корпорацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Акутина А.С. Основные тенденции процессов международного инвестирования в ЕС и их влияние на экономический рост региона / А. С. Акутина : Изд-во Молодой ученый, 2019. – С. 42–62.
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua (джерело: 13.09.21)
3. Свистун Л.А., Мороховець І.О Перспективи іноземного інвестування в економіку України у контексті загроз її економічній безпеці / Л.А. Свистун, І.О. Мороховець // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2019. – Вип. № 18. – С. 483–489.
4. Прямі Іноземні Інвестиції / Європа: <https://tradingeconomics.com/country-list/foreign-direct-investment?continent=europe> (джерело: 13.09.21)
5. Прямі іноземні інвестиції в Україну - чистий приплив: <https://tradingeconomics.com/ukraine/foreign-direct-investment> (джерело: 13.09.21)
6. National Strategy to Increase Foreign Direct Investment in Ukraine <https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/FDI-Strategy-Section-1-The-View-from-Above-ENG.pdf> (джерело: 13.09.21)
7. Ukraine Foreign Direct Investment <https://www.ceicdata.com/en/indicator/ukraine/foreign-direct-investment> (джерело: 13.09.21)

Секція 2. Регіональні аспекти економічного розвитку та публічного управління й адміністрування

Науковий керівник: **Орловська Ю.В.**
Кірюхін Р.О.

аспірант кафедри МЕРУА
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ

Молода наука публічного управління та адміністрування сьогодні потребує додаткової дослідницької уваги до теоретико-методологічного підґрунтя для побудови концептуальних конструкцій. Будучи передусім галуззю знань прагматичної спрямованості і маючи метою вирішення конкретних управлінських проблем та розроблення ефективних управлінських технологій, публічне управління для цього має спиратися на вироблені наукою теоретичні моделі та алгоритми, впровадження яких дозволить забезпечити легітимну, ефективну та підконтрольну діяльність суб'єктів публічного управління. Зазначене справедливо також і для дослідження такого аспекту публічно-управлінської діяльності, як регіональне управління, особливо в частині аналізу процесу децентралізації як розподілу управлінських компетенцій і повноважень між державними органами публічної влади та відповідними органами на місцях. І логічним кроком на цьому шляху нам видається звернення до теоретичних витоків дослідження децентралізації в українському науковому просторі.

На особливості вітчизняного теоретичного конструювання поняття децентралізації наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття насамперед вплинули факти перебування українських земель у межах Російської та Австро-Угорської імперій, криза самодержавства та відповідна необхідність обґрунтування шляхів виходу з неї. Серед дослідників, що розробляли цю тематику, передусім слід згадати М. П. Драгоманова. У центрі його соціально-політичної уваги були інтереси бездержавних слов'янських народів, у першу чергу українців. Роздумуючи над питанням розбудови української держави, Драгоманов зазначав низьку на той час імовірність втілення цієї мрії, пропонуючи українцям зосередитися на тому, щоб «... добиватись в тих державах, під котрими вони тепер, усякої

громадської волі за поміччю других пород, котрі теж піддані тим державам» [1].

Створення відносної самостійності українців на землях тих імперій, де їм історично довелося мешкати, філософ пов'язував саме з децентралізацією. Існуюча в Російській імперії централізація з її бюрократизмом та владним свавіллям видається Драгоманову несумісною зі втіленням та захистом прав і свобод людини. На його думку, основу суспільного і державного життя мають складати сільські та міські громади, які б об'єднувалися у більші адміністративно-територіальні одиниці, наприклад області, з автономним статусом: «... така велика купа людей, скільки єсть їх на всій нашій Україні, не може бути одним товариством, ... вона мусить стати товариством товариств, спілкою громад» [1]. Іншими словами, децентралізація у теоретичній конструкції Драгоманова являє собою перенесення адміністративної влади із центру в регіони, де громади на місцях добровільно та рівноправно вирішуватимуть нагальні питання щодо забезпечення власного добробуту.

Вагомий внесок у розвиток теорії децентралізації у співпраці з М. П. Драгомановим зробив також С. А. Подолинський. Будучи прихильником теорії соціальної еволюції, він вважав раціоналізацію думок та поведінки ознакою еволюційного росту людства. Відповідно, ідея про самоврядні громади, яким передано владу від центрального уряду задля ефективного вирішення проблем і забезпечення потреб на місцях, видавалася йому обов'язковим раціональним кроком уперед у процесі розвитку українських територій у складі імперій [2].

Видатний український історик і політик М. С. Грушевський також приділяв увагу проблематиці децентралізації в контексті пошуку сценаріїв майбутнього України поза власною державністю – як частинки Російської федеративної республіки, що мала б, на його думку, історично замінити імперію. Цьому присвячена його праця «Якої ми хочемо автономії і федерації», де висвітлено деталі можливої організації українських земель на основі широкого місцевого самоврядування. Серед головних характеристик самоврядування Грушевський називає місцеві органи влади – український сойм, депутати до якого будуть обиратися шляхом таємного голосування на підставі загального, рівного для всіх соціальних класів, етнічних груп та статевої належності голосування. Союму в теорії Грушевського належатимуть не лише виконавчі, але й законодавчі функції, тобто в українській автономії поряд із загальними державними законами (присвяченими питанням війни і миру, міжнародних відносин, військових сил, грошової одиниці тощо) діятимуть місцеві, спрямовані на регіональні потреби. Завдання місцевого самоврядування дослідник вбачає

в вирішенні усіх можливих економічних, культурних та просвітних питань [3].

Слід зазначити, що пізніше, вже відстоюючи ідеї української державності на засадах незалежності та суверенітету, Грушевський так само віддавав належне децентралізації як принципу організації влади в межах країни. Саме децентралізація та місцеве самоврядування, на його думку, мінімізує можливість міжнаціональних конфліктів на українських теренах, сприятиме встановленню дійсно демократичного ладу в державі [4, с. 55].

Наведене дозволяє виділити як особливу рису вітчизняного дискурсу децентралізації розгляд її як інструменту набуття Україною відносної автономії у складі імперських державних утворень. Взагалі ж на початку ХХ ст. українська соціально-політична думка у цьому напрямі розвивалася паралельно європейській, розкриваючи потенційні можливості децентралізації у справах демократизації суспільства та захисту прав і свобод людини.

Подальший розвиток вітчизняної теорії децентралізації був ускладнений залежністю соціально-гуманітарних наук на українських теренах від загального теоретико-ідеологічного радянського курсу. Однак вагомий внесок у розвиток ідеї децентралізації зробили українські дослідники, що мешкали за межами СРСР. Передусім необхідно назвати ім'я видатного українського теоретика публічного управління Ю. Л. Панейка, ректора Українського Вільного Університету у Мюнхені, праці якого й досі широко використовують і часто цитують європейські науковці. У його фундаментальній роботі «Теоретичні основи самоврядування» (1963 р.) обґрунтовується, що самостійність та ієрархічна незалежність створюють сутність процесу децентралізації. У такому сенсі децентралізацію і самоврядування можна вважати тотожними. За визначенням Ю. Панейка, самоврядування – «це оперте на закони децентралізоване державне управління, здійснюване місцевими органами, які ієрархічно не підлягають іншим органам і є самостійними в межах закону і загального правного порядку» [5, с. 136].

У центрі уваги дослідника – уніфікація управління за рахунок моделей, вироблених на рівні центральної влади та закріплених у законі. Децентралізація в такій моделі виглядає як спосіб організації публічного управління, за якого усі адміністративні органи – державні та місцеві – можуть злагоджено діяти задля досягнення суспільних благ: «...тільки на основі закону може міністр разом з ієрархічно підпорядкованими йому органами виконувати передані йому справи державної адміністрації. Так само тільки на підставі закону може громада або інша самоврядна одиниця виконувати доручені їм справи державної адміністрації. ... Не в

самообмеженні держави треба шукати джерела публічно-правних компетенцій самоврядних одиниць, а у волі держави, тобто в наказі закону» [5, с. 101]. Іншими словами, у моделі децентралізації Ю. Панейка превалюють управлінсько-організаційні аспекти, наголос акцентовано на необхідності підтримувати баланс між централізаційною та децентралізаційною тенденціями розвитку для ефективності публічного управління.

Щодо сучасного стану науки публічного управління в Україні маємо констатувати, що розвиток досліджень децентралізації відбувається радше в компаративно-прагматичному, ніж у теоретико-методологічному напрямі. Вітчизняні фахівці зосереджують увагу на питаннях спостереження процесів децентралізації, що нині відбуваються в Україні, на їхніх регіональних особливостях, на прогностичних оглядах розвитку тенденцій децентралізації. Багато уваги приділяється питанню зарубіжного досвіду; науковий аналіз надбань та помилок, що супроводжували процеси децентралізації в інших країнах, має послугувати уроком для вітчизняних управлінців. Велика кількість наукових публікацій присвячена фінансовому аспекту децентралізації в Україні. Можна впевнено зазначити, що український науковий аналіз децентралізації сьогодні виглядає як адекватне всесвітнім тенденціям дослідницьке поле.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Драгоманов М.П. Передне слово (до «Громади» 1878 р.). [Електронний ресурс]. Ізборник : Історія України ІХ–ХІХ століть. Першоджерела та інтерпретації. URL: <http://litopys.org.ua/drag/drag11.htm> (дата звернення: 21.09.21)
2. Кампо В. Конституційні погляди Михайла Драгоманова та Сергія Подолинського і сучасність. [Електронний ресурс]. Юридична газета онлайн : всеукраїнське професійне юридичне видання. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/konstytutsiine-pravo/-konstituciyni-poglyadi-mihayla-dragomanova-ta-sergiya-podolinskogo-i-suchasnist.html>(дата звернення: 21.09.21)
3. Грушевський М.С. Якої ми хочемо автономії і федерації. Грушевський Михайло Сергійович. Твори: у 50 т. / редкол.: П. Сохань (голов. ред.), Я. Дашкевич, І. Гирич та ін. Львів : Видавництво «Світ», 2007. Т. 4. Кн. 1. С. 137–150.
4. Нікітін В.В., Забейворота Т.В. Концепція децентралізації влади у поглядах М. С. Грушевського. Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. 2. С. 49–56.
5. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування. Львів : Літопис, 2002. 196 с.

Секція 3. Екологічні наслідки економічних процесів. Якість економічного зростання та екологозбережувачий розвиток

Науковий керівник: **Чала В.С.**

Глущенко А.В.

аспірант кафедри МЕРУА
зі спеціальності 051 «Економіка»

*Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна*

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ. ПРАКТИЧНІ УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Розвиток зеленої економіки – це збалансований та реалістичний шлях до сталого розвитку. Як економічна модель, вона відрізняється від традиційних тим, що враховує екологічні та соціальні зовнішні ефекти, а не зосереджується на зростанні ВВП як кінцевій економічній цілі. Він радше наголошує на ресурсоефективності та екосистемах, як будівельному елементі економіки, беручи до уваги, що деградація навколишнього середовища підриває довгострокове економічне зростання та розвиток людства.

Згідно з визначенням Європейського агентства з довкілля, зелену економіку можна розуміти як економіку, в якій екологічна, економічна та соціальна політика та інновації дозволяють суспільству ефективно використовувати ресурси, підвищуючи добробут людини в інклюзивний спосіб, зберігаючи при цьому природні системи, які підтримують нас.

Інклюзивна зелена економіка пов'язана з багатьма можливостями як для людей – шляхом покращення свого середовища проживання та отримання гідної роботи; так і для бізнесу через збільшення вигоди за рахунок залучення більш ефективних виробничих методів, які дають можливість заощадити, користуватися перевагами зростаючого ринку екологічних товарів та послуг, покращити свій імідж тощо.

Перехід до інклюзивної зеленої економіки передбачає спільні зусилля на багатьох рівнях, у тому числі у стимулюванні сталого способу життя, нарощуванні сталого споживання та виробництва (SCP) та заохоченні зеленого підприємництва через просування екологічних інновацій, сприяння ефективному використанню ресурсів та інтеграція екологічної поведінки споживачів. У ході змін повинні створюватися нові зелені робочі місця без шкоди для існуючої зайнятості, а також має бути

досягнуто значне скорочення викидів вуглецю, відходів та інших форм забруднення.

Розвиток інклюзивної зеленої економіки передбачає таку структурну взаємодію трьох елементів сталого розвитку (рис. 1)

*Рис. 1 Структура інклюзивної зеленої економіки
Джерело: складено автором на основі [1]*

Для того щоб сприяти розвитку інклюзивної економіки уряд Європейського Союзу розробив ряд стратегічних програм:

Шлях ЄС до ресурсоефективної Європи: вона встановлює цілі сталого розвитку і вказує на дії, які необхідно вжити у сфері SCP, відходів, досліджень та інновацій, екологічно шкідливих субсидій, екосистемних послуг, біорізноманіття, мінералів і металів, води, повітря, землі та ґрунту, морської природи. ресурси, їжа та напої, будівлі та мобільність.

Шлях ЄС до економіки з низьким вмістом вуглецю: вона встановлює додаткові цілі до 2050 року щодо:

- граничної кількості викидів парникових газів;
- економічно ефективного шляху до конкурентоспроможної низьковуглецевої економіки,
- менеджмент основних секторів економіки, відповідальні за викиди в Європі (виробництво електроенергії, промисловість, транспорт, будівлі

та будівництво), а також використання сектору с/г, що зможе допомогти зробити перехід успішним.

7-а програма дій з довкілля: спрямована на підвищення екологічної стійкості Європи та перетворення ЄС на інклюзивну зелену економіку, визнаючи три тематичні пріоритетні цілі:

- захист природного капіталу;
- перехід ЄС до ресурсоефективної, зеленої та конкурентоспроможної низьковуглецевої економіки;
- здоров'я та благополуччя громадян ЄС

Також розроблено шість цілей, що створюють сприятливу основу для підтримки ефективних дій:

- 1) покращене впровадження законодавства;
- 2) екологічна політика ЄС, заснована на розвитку і впровадженні економіки знань;
- 3) забезпечення захищеного інвестування в екологічну та кліматичну політику за урахуванням зовнішніх екологічних ефектів;
- 4) покращена екологічна інтеграція та узгодженість політики, стійкі міста ЄС, ефективність у вирішенні міжнародних екологічних та кліматичних проблем [2].

Стратегія циркулярної економіки (замикання циклу – план дій ЄС щодо економіки кругового циклу): Пакет із круговою економікою було прийнято з метою підвищення глобальної конкурентоспроможності, сприяння сталому економічному зростанню та створення нових робочих місць. Він складається з Плану дій ЄС для циркулярної економіки з заходами, що охоплюють весь життєвий цикл продуктів: від виробництва та споживання до управління відходами та ринку вторинної сировини [3].

Стратегія «Європа 2030» - стратегія зростання, спрямована на:

- рівність і добробут, скорочення бідності та соціальне включення;
- інклюзивне та стійке економічне відновлення, стабільність та зростання;
- захист навколишнього середовища шляхом впровадження Європейської зеленої угоди;
- цифрова трансформація.

Альянс ЄС для інвестування в дітей також закликає європейські інституції поставити амбітну ціль для подолання бідності та дитячої бідності в ЄС із середньостроковим оглядом;

посилити координацію соціальної та економічної політики та моніторинг Стратегії Європа 2030;

забезпечити достатнє фінансування для реалізації стратегії;

суттєво залучати громадянське суспільство та соціальних партнерів до розробки, впровадження, моніторингу та оцінки Стратегії «Європа 2030»;

змістовно консультувати дітей та сімей, які переживають бідність і соціальне відчуження, при розробці та реалізації стратегії [4].

Такі політичні курси, спрямовані на екологічний захист, здатні забезпечити економічну стійкість, адже передбачають впровадження інновації та практичного переходу до вуглецевої нейтральної, інклюзивної, стійкої та циркулярної економіки, враховуючи права людини під час реалізації стратегії на всіх етапах ланцюга створення вартості (рис.2).

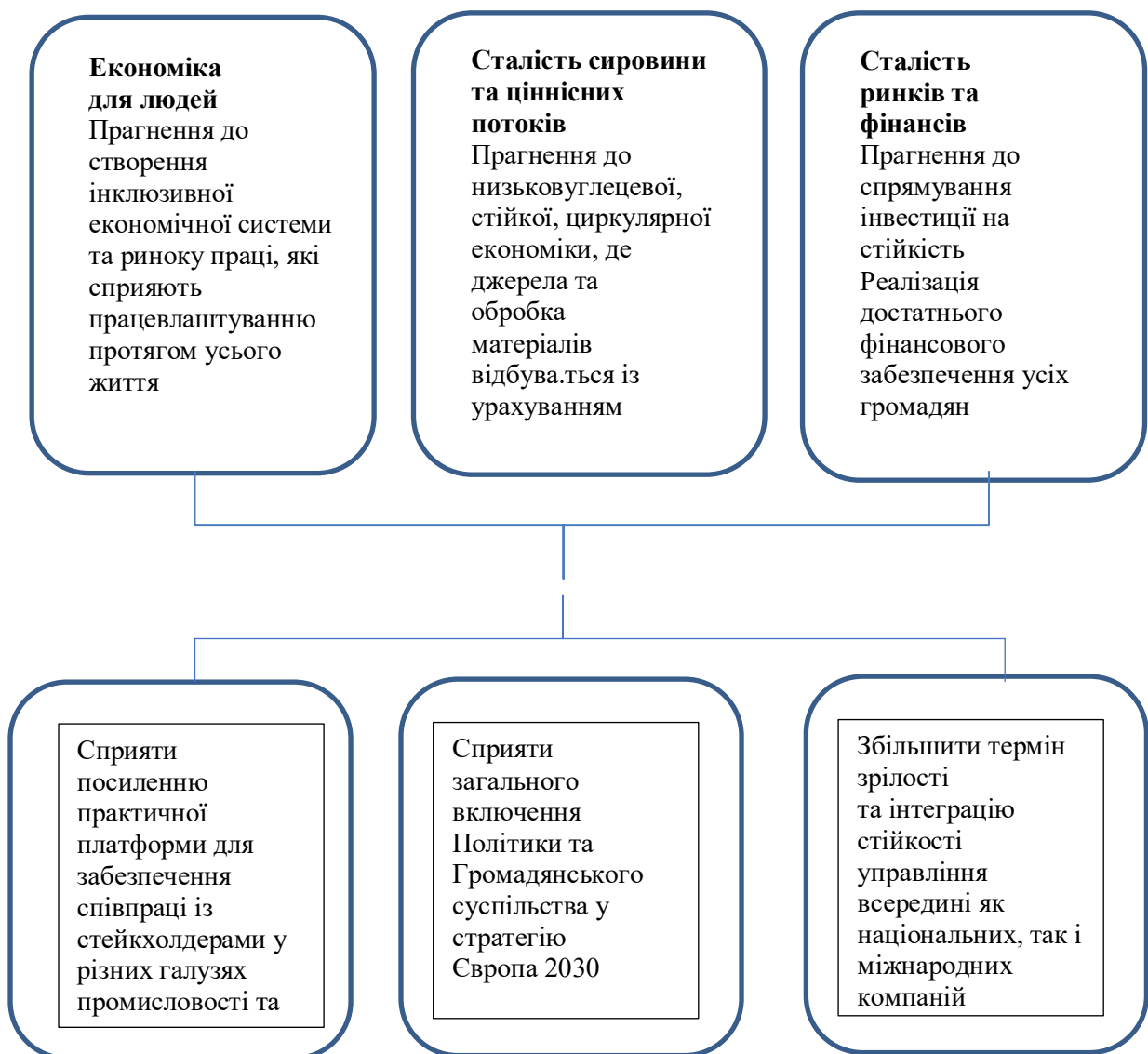

Рис. 2 Стратегічні вектори реалізації інклюзивної зеленої економіки

Джерело: складено автором на основі [3]

Кожна глобальна ціль була переглянута Україною з урахуванням особливостей національного контексту. Цей процес призвів до створення національної системи, яка складається з 86 національних цілей розвитку.

Національні цілі та показники моніторингу досягнення цілей відображені у національному базовому звіті «Цілі сталого розвитку: Україна».

30 вересня 2019 року Президент України видав Указ «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», в якому підтримав досягнення Цілей сталого розвитку та результати їх адаптації з урахуванням особливостей розвитку України, викладений у національному базовому звіті «Цілі сталого розвитку: Україна» [5].

Такі стратегії ЄС можуть стати корисними та обов'язковими для України, яка прагне стати новим членом Європейського союзу, для того щоб відбувався процес залучення та інклюзивної адаптації Цілей сталого розвитку до українського контексту із подальшим курсом на реалізацію інклюзивної зеленої економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. The EU switch to Green Flagship initiative// Gate way to inclusive Green economy [Economic resource]- [Excess link]: <https://www.switchtogreen.eu/inclusive-green-economy/> (дата звернення: 07.09.21)
2. European Commission Energy roadmap 2050 Luxembourg: Publications Office of the European Union 2012 — 20 pp. — 21 × 29.7 cm ISBN 978-92-79-21798-2 doi:10.2833/10759
3. Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development World Bank, 2012// [Economic resource]- [Excess link]: <https://static1.squarespace.com/static/5df776f6866c14507f2df68a/t/5e675f0e420f293bb2ef3936/1583832851658/CSR+Europe+2030+Strategy+Brochure.pdf> (дата звернення: 07.09.21)
4. CSR Europe's 2030 Strategy Mainstreaming the urgency for action [Economic resource]- [Excess link]: <https://epha.org/we-need-a-comprehensive-sustainable-europe-2030-strategy-with-a-strong-social-dimension/> (дата звернення: 07.09.21)
5. Sustainable Development Goals and Ukraine// State Sites of Ukraine [Economic resource]- [Excess link]: <https://www.kmu.gov.ua/en/> (дата звернення: 07.09.21)

Науковий керівник: **Божанова В.Ю.**
Омелич О.Ю.

здобувач вищої освіти ступеня бакалавра
кафедри менеджменту, управління проектами і логістики
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДХОДІВ «ЗЕЛЕНОЇ ЛОГІСТИКИ» В ПРАКТИКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні тенденції розвитку зумовлюють необхідність переосмислення підходів до здійснення логістичних функцій за умов тиску імперативу захисту довкілля та підвищення соціальної відповідальності підприємницьких структур. Логістична діяльність є основою кожного виробництва, вона передбачає переміщення продуктів з кожного кроку між сировиною та кінцевим споживачем готової продукції. Одним із ключових напрямків логістики є постачання продукту, який задовольнить споживачів за мінімально можливих витрат, і для скорочення та зниження загальних витрат можуть використовуватись різноманітні творчі заходи. Управління ланцюжками постачання, складування, роздрібна торгівля, виробництво та інспекції безпеки – все це частина логістики. Отже ця сфера найбільш контактує з довкіллям, тому, на нашу думку, саме з логістики має починатися впровадження реформ пов'язаних з дружнім ставлень до оточуючого середовища.

Великий внесок у сталий розвиток «зеленої логістики» зробили вітчизняні вчені: Григорак М. та Варенко Ю. [1], Гурч Л. та Хмара Л. [2], а також закордонні: Ферм'є Дж., Спаркс Л., МкКинон [3], Мерфі П., Поіст Р., Брауншвейг [4] та інші.

Термін «зелена логістика», на думку П. Мерфі та його співавторів, «...виник на початку 90-х рр. ХХ ст. як новий метод в логістиці, який скеровує стандартні логістичні вимоги до раціональності, ефективності і швидкості обробки і руху товару, та враховує заходи щодо охорони навколишнього середовища» [4]. Розвиток екологічної логістики в Україні триває найбільше два останніх десятиріччя. Тому «зелені» технології досі не отримали потрібного розповсюдження і наразі зводяться тільки до охорони довкілля та не мають соціальної направленості.

У сучасному світі глобалізація зумовлює становлення «зеленої логістики» як основного інструменту оптимізації та стимулювання

раціоналізації логістичних операцій через збереження екології. Але, ми вважаємо, що для вдалого становлення нововведень необхідне встановлення жорсткого контролю з боку держави.

Мета роботи: розробити рекомендації щодо впровадження заходів та принципів «зеленої логістиці» у практиці вітчизняних підприємств.

У сучасному світі можна виділити наступні основні напрями екологічної логістики:

- раціональне користування потенціалом підприємства;
- екологічно безпечна утилізація або вторинне використання тари, упаковки та будь-яких інших виробничих відходів;
- мінімізація використання упаковки, що не підлягає переробці;
- впровадження інноваційних технологій, що зменшить навантаження на навколишнє середовище;
- впровадження екологічної відповідальності для персоналу.

Проте, сферою, що найбільш потребує реформування, є транспортування. Кожен автомобіль у середньому викидає за добу близько 3,5 кілограмів чадного газу, азоту та сажі. Наразі викиди CO₂ від витрат рідкого палива складають 33109 тис. тон [5]. Отже необхідно замінити транспорт на більш екологічний, а також оптимізувати завантаження та маршрути. Одним із прикладів оптимізації завантаження може бути відправка вантажівки тільки тоді, коли вона повністю завантажена. А оптимізація маршруту містить в собі скорочення транспортних витрат, часу чи відстані. Застосування описаних рішень можливе як для B2B, так і для B2C сфер: для відвантаження з виробництва на склад дистриб'ютора, перевезення товарів зі складу до роздрібних магазинів, доставки інтернет-замовлень покупцям. Обравши оптимальний маршрут, можна заощадити паливо а, отже, зменшити кількість викидів CO₂.

Вітчизняні компанії можуть брати приклад зі своїх зарубіжних партнерів. Наприклад, голандська компанія «Raben Group» розробила калькулятор, за допомогою якого підприємства можуть розрахувати кількість викидів вуглекислого газу в результаті діяльності. Крім того, фахівці «Raben» допомагають розробити план дій для зниження негативного впливу [6].

У 2019 році компанія також протестувала автомобілі-тягачі, що працюють на зрідженому природному газі. Такий транспорт викидає в атмосферу набагато менше CO₂ та мінімальний рівень твердих частинок. У порівнянні з автомобілями з дизельним двигуном, тягачі на зрідженому

природному газі йдуть тихіше на 10 децибелів. Це особливо відчутно у населених пунктах [5].

Змін також потребує сфера складської діяльності. Найлегше, що можна впровадити – зведення будівлі складу з переробленої сировини. Прикладом може слугувати європейський девелопер Panattoni, що у 2020 році збудував логістичний розподільчий центр для німецького інтернет-магазину Real Digital. Склад знаходиться в Чехії, його площа – понад 27 тисяч. Але головне досягнення – признання розподільчого центру Real Digital найекологічнішим у світі. Щоб збудувати новий склад, девелопери знесли стару будівлю в місті Хеб. Більше 90% будівельного сміття переробили та використали для спорудження розподільчого центру. На складі для побутових цілей використовується дощова вода, яка збирається з даху будівлі. Завдяки цьому компанії вдалося скоротити використання води на 84%. Економія досягається і за рахунок електрики - на вікнах розподільчого центру встановлені жалюзі, які не дають будівлі перегріватись, а використання кондиціонерів зведено до мінімуму. У всьому розподільчому центрі встановлені інтелектуальні світлодіодні лампочки, системи оптимізації споживання енергії. Завдяки таким нововведенням Real Digital скоротив вуглецевий слід на 58%. Витрати електроенергію знизилися на 56%.

Застосування ресурсозберігаючих технологій у логістиці дає змогу скоротити запаси матеріалів на 40–60%, прискорити оборотність оборотних коштів на 20–40%, скоротити транспортні витрати на 7–20%, знизити витрати на вантажно-розвантажувальні і складські роботи на 15–30% [5].

Отже, дослідження зеленої логістики та її впровадження в нашій країні стане дуже важливим кроком на шляху консолідації з європейськими державами. Також, це надання робочих місць та поштовх до розвитку наукової сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Grigorak, M., Yu., Varenko, Yu., V. (2014). Printsipy «zelenoy» logistiki v deyatel'nosti logisticheskikh provayderov [The principles of green logistics in activities of logistics providers]. Retrieved from: <http://er.nau.edu.ua:8080/bitstream/NAU/35801/1/44.pdf> (дата звернення 18.09.21) [in Russian].
2. Gurch, L. & Khmara, L. (2014). Rozvytok «Zelenoi logistyky» v Ukraini [Development of «Green» logistics in Ukraine]. Vysnyk nationalnogo universyteta

- “Lvivska politekhnikha” - Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic", 811: 86-91. Retrieved from: <http://vlp.com.ua/taxonomy/term/3374> (дата звернення 18.09.21) [in Ukrainian].
3. Fernier, J., Sparks, L., McKinnon, A. C. (2010). Retail Logistics in the UK: Past, Present and Future. *International Journal of Retail Logistics & Distribution Management*, Vol. 38, no. 11/12, pp. 894-914. Retrieved from: <https://pdfs.semanticscholar.org/8c4c/784aa85dd15210296be52bc953752a82265c.pdf> (дата звернення 18.09.21)
 6. Murphy, P., Poist R., and Braunschweig, Ch. (1996). Green logistics: comparative views of environmental progressives, moderates, and conservatives. *Journal of Business Logistics* 17.1: 191-211. Retrieved from: <https://search.proquest.com/openview/3fee05359189c0fe529cbdee2e0dc4eb/1?pq-origsite=gscholar&cbl=36584> (дата звернення 18.09.21)
 7. CO₂ emissions from liquid fuel consumption (kt) – Ukraine. - Carbon Dioxide Information Analysis Center, Environmental Sciences Division, Oak Ridge National Laboratory, Tennessee, United States. – 1992-2016. Retrieved from: <https://data.worldbank.org/indicator/EN.ATM.CO2E.LF.KT?locations=UA&view=chart> (дата звернення 18.09.21)
 8. Official portal Holland Company «Raben Group»/ URL.: <https://ukraine.raben-group.com> (дата звернення 18.09.21)

Науковий керівник: **Орловська Ю.В.**

Шевіньонова-Тараканова В.Д.

здобувач вищої освіти ступеня магістра

зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

СТАЛІЙ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

На сьогоднішній день перед людством стають гострі питання екологічних проблем, через обсяги шкідливих викидів та вичерпання природних ресурсів на глобальному та регіональному рівні. А саме через стрімкий економічний розвиток, ми розуміємо який глобальний конфлікт може статися між діяльністю людини та довкіллям. Сумісним зусиллям продовжуємо пошук розв'язання потенційних та існуючих конфліктів. Для об'єднання теоретичних та практичних напрацювань зі забезпечення подальшого розвитку людства є якраз концепція сталого економічного розвитку [1].

Зелена економіка, яка виробляє товари та послуги для споживання людиною, поважаючи природу та ефективно використовуючи її потенціал, не завдаючи шкоди, є сучасним курсом людства. Огляд наукових праць таких вчених як, С. Тейлор, П. Рао, Дж. Франкель, К. МакОсленд, Р. Петіг, Ж. Гросман і А. Крюгер, Г. Дейлі, Д. Медоуз – показав, що все більшої уваги у науковій спільноті приділяють саме сталому розвитку та ефективним стратегіям зеленого зростання [2]. Згідно з ЮНЕП, зелена економіка — це «економіка, яка в довгостроковій перспективі призводить до покращення добробуту людей та зменшення нерівності, не піддаючи майбутні покоління значним екологічним ризикам та екологічному дефіциту». Концепція може бути практичною враховуючи, що вона надає альтернативні оперативні інтерпретації сталого розвитку. У цьому є як переваги, так і недоліки. У першому випадку цей термін може дати можливість заново побудувати економіку для кращого вирішення проблем XXI століття. Він діє як попередження: економіка невід’ємно закладена в природу і не може функціонувати без підтримки екосистем. Обмеження полягають у тому, що короткострокові наслідки залишаються в стороні.

Термін «зелена економіка» з’явився у звіті «Проект зеленої економіки» (Пірс, Маркандя, Барб’є, 1989), інтерес до зеленого переходу особливо розвивався та посилювався з появою глобальних проблем у районах зміни клімату, виснаження біорізноманіття, підвищення цін на енергоносії та дефіцит води. ЮНЕП підтвердила прогрес на шляху до зеленого зростання з публікацією свого знакового звіту «Зелена економіка». У цій публікації визначення зелена економіка як така, що покращує добробут людей і соціальну справедливість, одночасно значно скорочуючи екологічні ризики та екологічний дефіцит і показує, що процес екологізації економіки може бути новим двигуном сталого зростання.

Визначення зеленої економіки можуть відрізнитися, але якщо ми погодимося з одним атрибутом зеленої економіки, тобто прагненням до зростання за рахунок інвестицій в довкілля, концепція може допомогти змінити фокус дискусії з примирення до синергетики еколого-економічних відносин [3].

Ця проблема нагадує подібне питання, яке було поставлене майже два десятиліття тому, коли вперше було викладено поняття «екологічна економіка», а саме: що може зробити економіка для вирішення наших екологічних проблем? Економіка вже має достатньо труднощів у вирішенні власних проблем, і з явно незначним успіхом.

Донедавна економічний розвиток в основному базувався на експлуатації природних ресурсів і навколишнього середовища. Цей підхід вже почав демонструвати негативні наслідки, такі як глобальне потепління та екстремальна погода, і немає сумніву, що в довгостроковій перспективі накопичення таких ефектів унеможливить сталий розвиток для майбутніх поколінь. Щоб запобігти цій глобальній катастрофі, немає іншого виходу, окрім як прийняти концепцію зеленої економіки. Йдеться про споживну вартість природних ресурсів, навколишнього середовища та досягнення розвитку. Йдеться про якість, а не кількісні показники розвитку. Мова йде про відновлення засобів до існування, а не про накопичення багатства. Йдеться про чисті екологічні, а не сучасні технології. Звичайно, постає необхідність гармонізації трьох аспектів: екологічного, економічного та соціального, що гарантує сталий розвиток.

Завдання сталого розвитку для зеленої економіки полягає в тому, щоб мати можливість створити більше багатства, зайнятості та кращі соціальні послуги в поєднанні з меншим абсолютним використанням природних ресурсів і більшою залежністю від менш вуглецевої та відновлюваної енергії, не завдаючи регіонального витіснення внаслідок нерівномірного забезпечення природних ресурсів.

Існує принаймні чотири ключові елементи, які необхідно розглянути для успішного переходу. По-перше, виявлення нового джерела фінансування, яке можна безпосередньо застосувати до перехідних зусиль у країнах, що розвиваються; по-друге, створення сприятливого середовища, яке сприяє приватності інвестиції, які підтримають ці зусилля; по-третє, використання торгівлі як інструменту підтримки сталого розвитку та уникнення зеленого протекціонізму; по-четверте, проектування нового та ефективного механізму передачі зелених технологій у розвиток країни.

Щодо зеленої економіки, перехідний період передбачає переміщення інвестицій у інфраструктуру, чисті технології, природний капітал і людський розвиток.

Розвинені країни матимуть більше фінансів, людських ресурсів та технологічних засобів для навігації їх переходу до зеленої економіки з відносно низькими витратами. І навпаки, країни, що розвиваються, швидше за все несуть більші витрати на перехід.[4]

Таким чином, є справжня підстава стверджувати значущість інвестицій, щоб допомогти країнам, що розвиваються, у їхньому русі до зеленої економіки і тим самим досягти більш високого рівня сталого

розвитку. Це особливо актуально, що більш стійка, зелена та менш вуглецева світова економіка включає глобальний економічний розвиток, який приносить користь всьому людству. Якщо не прийняти це явище, інтерналізація екологічних витрат є додатковими зусиллями багатьох країн, як розвинених, так і тих, що розвиваються.

Зелена економіка – це не теоретичне поняття. Деякі країни вже наполегливо рухаються до цього і вкрай важливо, щоб усі країни подумали про перебудову своїх стратегій та практики розвитку відповідно. Міжнародне співробітництво допоможе забезпечити ці можливості, які випливають з переходу, максимізуються і ризики зведено до мінімуму. Єдина багатостороння спільна дія – це шлях вперед.

Концепція зеленої економіки (або екологічної економіки) є потужним інструментом для просування зелених секторів. Однак вона не відіграватиме значної ролі в глобальному сталому розвитку, поки не відбудеться створення різних способів діяльності на територіях. Сталий розвиток – це процес, який впливає на численні сектори діяльності; отже, для досягнення цієї мети необхідно діяти за межами економіки, у глобальному масштабі та в дусі справедливості (прагнення збалансувати стійке використання ресурсів і людські потреби).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление / Вернадский В. И.; отв. ред. А. Л. Яншин. – Москва: Наука, 1991. – 271 с.
2. Вовк В. І. Екологічна економіка як сучасна інтегральна наука. Витоки та засадничі принципи: магістеріум НаУКМА з екологічної науки [Електронний ресурс] / Вовк В. І.
3. Грабинський І. М. Світова економіка як глобальна еколого-економічна система / Грабинський І. М. // Вісник Львівського ун-ту. Серія Міжнародні відносини. – 2002. – Вип. 7. – С. 82–90.
4. The Authors. Natural Resources Forum © 2011 United Nations

Секція 4. Перспективи освітніх новацій і наукових досліджень у формуванні інтелектуальної економіки

Науковий керівник: Орловська Ю.В.

Дригола К.В.

аспірант кафедри МЕРУА

зі спеціальності 051 «Економіка»

*Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В УМОВАХ ЗЕЛЕНОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах сучасного курсу людства на досягнення цілей сталого розвитку стає очевидним, що в умовах зеленої економіки та інтелектуалізації людського життя має бути сформований відповідний інтелектуальний та соціальний капітал. Значної інтелектуалізації зазнають і організаційні бізнес-структури. У ході розвитку зеленої економіки більшість суб'єктів господарювання трансформується в сторону зеленого бізнесу, основою якого є нові зелені системи знань, екологічний менеджмент, зелені операційні процеси, екологічна корпоративна культура. Тому зелений інтелектуальний капітал – це сукупність як людських ресурсів, так і зв'язків – у вигляді соціальних та організаційних бізнес-структур, які становлять основу для зеленого зростання.

На думку Е. Бомбіак [1], можна виділити три основні складові зеленого інтелектуального капіталу: зелений людський капітал (GHC) (знання, навички, досвід, творчість людей, які спрямовані на захист навколишнього середовища), зелений організаційний капітал (GOC) (набір організаційних рішень, систем управління, ІТ-систем і баз даних, операційних процесів, корпоративної культури, які діють для узгодження економічної та екологічної складових суспільства) та зеленого капіталу відносин (GRC) (зв'язки з громадськістю, право, культура, ділові комунікації, спрямовані на розвиток екологічних інновацій) [1-5].

У ринковій економіці важливо проаналізувати вплив зеленого інтелектуального капіталу на фінансові результати організацій, особливо в зелених секторах. Так, на думку Н. Чаудрі, А. Білала, М. Авана та А. Башира [6], зелений інтелектуальний капітал підвищує ефективність фінансових результатів. Перш за все, основою для впровадження цього виду капіталу в організації є екологічна свідомість, яку мають виявити керівники, акціонери та зацікавлені сторони та, як наслідок, спрямувати

фінансові та організаційні зусилля на розвиток трьох складових зеленого інтелектуального капіталу. У свою чергу, наявність високого рівня цього виду капіталу створює конкурентну перевагу підприємств, що в довгостроковій перспективі призводить до підвищення ефективності фінансової діяльності організацій.

Подібних висновків прийшли в дослідженнях Н. Бонтіс, Ву С., Чен М., Чен С. та Хван Ю. [7], які довели, що зелений інтелектуальний капітал підвищує продуктивність, прибутковість і ринкову вартість підприємства. Шарабаті А., Наджі Джавад С. та Бонтіс Н. [8] отримали подібні результати при аналізі впливу компонентів зеленого інтелектуального капіталу підприємств на фінансові результати. Ця гіпотеза знайшла підтвердження в дослідженнях Р. Сидлера, С. Хефлігера та Р. Прукса [9], які виявили, що розвиток зеленого інтелектуального капіталу є джерелом конкурентних переваг підприємств, які є основою високого рівня фінансових результатів.

На думку Ядіаті В., Нісса Н., Паулюса С., Сухармана Х. та Мейріані М. [10], зелений інтелектуальний капітал є не тільки основою високих фінансових результатів і конкурентних переваг, а й формує організаційну репутацію підприємств, що впливає на суспільство і як наслідок на ефективність природоохоронних заходів. Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що зелений інтелектуальний капітал сприяє підвищенню фінансових показників діяльності організацій, що в свою чергу є основою соціально-економічного добробуту [11].

Враховуючи особливості компонентів зеленого інтелектуального капіталу, можна визначити, що він має формуватися та розвиватися на різних рівнях на основі зеленої освіти як фундаментальної основи зеленого інтелектуального капіталу. Зелена економіка є інтелектуально орієнтованою і має базуватися на досягненнях інтелектуальної економіки, яка є різновидом економічної системи, заснованої на інтелектуальному людському капіталі, що в умовах інформатизації та цифровізації використовує знання для підвищення соціального добробуту населення та захисту навколишнього середовища. Основними продуктами інтелектуальної економіки є специфічні знання та різноманітні форми інформаційних продуктів, які становлять основу інноваційної економіки, циркулярної та біоекономіки, в рамках якої виникають зелені інновації.

Розуміння того, що передумова зелених інновацій, біотехнологій та безвідходних виробничих циклів є сукупністю знань, які каталізують розвиток інноваційних процесів у зелених секторах економіки і, таким чином, діють як драйвер зеленого зростання, дає можливість стверджувати про інтелектуальний зміст зеленої економіки. Саме тому розвиток зеленого

інтелектуального капіталу є важливим завданням на шляху до досягнення цілей та завдань зеленої економіки сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bombiak E. (2021). "Assessment of the Level of Green Intellectual Capital Development – Polish Enterprises Case Study," *European Research Studies Journal*, *European Research Studies Journal*, vol. 1, pp. 1139-1156.
2. Chen, Y.S. (2008). The Positive Effect of Green Intellectual Capital on Competitive Advantages of Firms. *Journal of Business Ethics*, 77, pp. 271-286. <https://doi.org/10.1007/s10551-006-9349-1> (дата звернення: 09.09.21)
3. Yong, J.Y., Yusliza, M-Y., Ramayah, Y., Olawole Fawehinmi, O. (2019). Nexus between green intellectual capital and green human resource management. *Journal of Cleaner Production*, 215, pp. 364-374.
5. Yusliza, M.Y., Yong, J.Y., Tanveer, M.I., Ramayah, T., Faezah, J.N., Muhammad, Z. (2020). A structural model of the impact of green intellectual capital on sustainable performance. *Journal of Cleaner Production*, 249, 119334 <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.119334> (дата звернення: 09.09.21)
6. Benevene P., Buonomo I., Kong E., Pansini M., Farnese M. (2021) Management of Green Intellectual Capital: Evidence-Based Literature Review and Future Directions. *Sustainability*. 13(15): 8349. <https://doi.org/10.3390/su13158349> (дата звернення: 09.09.21)
7. Chaudhry, N.I., Bilal, A., Awan, M., & Bashir, A. (2017). The role of environmental consciousness, green intellectual capital management and competitive advantage on financial performance of the firms: an evidence from manufacturing sector of Pakistan. URL: http://pu.edu.pk/images/journal/iqtm/PDF-FILES/003-xii_2_dec_2016.pdf (дата звернення: 09.09.21)
8. Bontis, N., Wu, S., Chen, M.-C., Cheng, S.-J. & Hwang, Y. (2005). An empirical investigation of the relationship between intellectual capital and firms' market value and financial performance. *Journal of intellectual capital*. 6 (2). p.pp. 159–176.
9. Sharabati, A.-A.A., Naji Jawad, S. & Bontis, N. (2010). Intellectual capital and business performance in the pharmaceutical sector of Jordan. *Management Decision*. 48 (1). p.pp. 105–131.
10. Sydler, R., Haefliger, S. & Pruksa, R. (2014). Measuring intellectual capital with financial figures: Can we predict firm profitability? *European Management Journal*. 32 (2). p.pp. 244–259.
11. Winwin Yadiati & Nissa Nissa & Sugiono Paulus & Harry Suharman & Meiryani Meiryani, 2019. "The Role of Green Intellectual Capital and Organizational Reputation in Influencing Environmental Performance," *International Journal of Energy Economics and Policy*, *Econjournals*, vol. 9(3), pages 261-268.
12. Orlovska Ju., Drygola K., Baltaksa D. (2020). Teoretychnyj bekgrund zelenoi ekonomiky v ramach svitovoi paradygmy stalogo rozvytku [Theoretical background of the green economy within the world paradigm of sustainable development]. *Economic Scope*, 160, 23-27. doi: 10.32782/2224-6282/160-4 (дата звернення: 09.09.21)

Секція 5. Сучасні виклики публічного управління та адміністрування

Науковий керівник: **Кахович О.О.**

Горбенко О.С.

здобувач вищої освіти ступеня бакалавра
зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

*Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна*

ТЕРИТОРІЯ ЯК ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ТА ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ФЕНОМЕН

Поняття території є однією із центральних категорій у політико-правовій та державно-управлінській науці. Розглядаючи територію як одну з основних критеріальних ознак будь-якої держави, необхідно брати до уваги, що територія є також життєвим простором людей а саме: державні, геополітичні, господарсько-економічні, соціально-культурні, правові, інформаційні та інші простори. Тому кожна держава намагається розв'язувати питання що до територіального устрою, та подекуди стратегічного значення. Держава поділяється на адміністративно-територіальні одиниці, в яких утворюються та функціонують органи публічної влади, налагоджується управління цими територіями.

Територіальний устрій є організацією території держави. Тому кожна країна приділяє особливу увагу щодо актуальним та значущим як із точки зору теорії й методології, так і конституційної та державно-управлінської практики. Намагаються вивчити позитивний зарубіжний досвід, передусім країн Європейського Союзу, у галузі адміністративно-територіального права та процесу. Кожна держава відрізняються окрім таких показників як: економічного розвитку, соціальною структурою населення, політико-правовою системою, характером духовно-культурного життя, а й своєю адміністративно-територіальною організацією. Та окрім вже перерахованих показників кожній країні притаманна своя, унікальні, своєрідні елементи, пов'язані з конкретно-історичними умовами життя народів. Усі ці відмінності, природні в національних особливостях адміністративно-територіального устрою та процесу.

Треба обов'язково зазначити, що в будь-якій демократичній країні саме право, на сам перед конституційне, прагне проаналізувати загальні та особливі в різних правових та адміністративно-політичних системах країн

світу, виявити ті правові інститути, які відповідають загальнолюдським цінностям, та інші інститути, визначити, наскільки можливо зв'язувати причини їх своєрідності, вказати їх корисні та шкідливі сторони, визначити роль у суспільстві. Такий підхід не тільки вирішує теоретичні завдання, а й має прагматичний характер: визначити можливості та межі використання тих чи інших інститутів в однакових умовах у різних країнах.

У той же час, велике значення для розвитку конституційно-правової та державно-управлінської у сфері наукового знання має використання практики адміністративно-територіальної організації в найбільш розвинених демократичних країнах. Необхідність застосовувати аналізи зарубіжного адміністративно-територіального та муніципального досвідів не викликає сумнівів. Саме таким шляхом можна вести пошук нових ідей та вирішень, виявляти глобальні тенденції розвитку права і політики.

На мою думку, розглядаючи питання державної території та адміністративно-територіального устрою країн розвинутих країн, необхідно враховувати державно-управлінський та особливо політико-стратегічний чинник, що полягає в раціональному використанні територіального ресурсу в умовах викликів глобалізації та європейської міждержавної інтеграції. Територіальний ресурс, можна вважати одним із найважливіших компонентів процесу досягнення завдань і цілей країни, але треба враховувати що – іманентна ознака та стратегічний елемент механізму реалізації суверенних прав, завдань і функцій держав, які об'єднуються в певний економічний та політичний союз.

В умовах глобалізації необхідно звернути увагу на просторовий фактор, пов'язаний із множинністю просторів держави, що вимагає інтеграції територіального і «поза територіальних» просторів у систему заходів розвитку та охорони простору суверенних держав в умовах нової соціально-економічної та інформаційно-комунікативної реальності. Адже, як зазначають деякі науковці, в умовах сьогодення такі поняття, як «держава», «територія держави», «кордони держави» набувають нового змісту та відходять на другий план.

Треба зазначити, що територія є неодмінною умовою розвитку всього державного життя. Державу формують тріада, це: народ, влада та територія. Треба розуміти що територія держави уможливорює саме виникнення, існування, організацію та функціонування держави. Саме тому під територією держави розуміють простір самовизначення народу, в межах якого держава здійснює свій суверенітет та свою юрисдикцію, а під її конституційно-правовим статусом – певне правове положення території

в державі, яке включає її склад, функції, режим, а також правові принципи і гарантії даного статусу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративно-територіальна реформа в Україні: політико-правові проблеми : монографія / І. О. Кресіна, А. А. Коваленко, К. М. Вітман та ін. ; за ред. І. О. Кресіної. – К. : Логос, 2009. – 480 с.
2. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи : монографія / В. Г. Куйбіда, В. П. Павленко, В. А. Яцюк та ін. ; Секретаріат Кабінету Міністрів України. – К. : Геопринт, 2009. – 615 с.

Науковий керівник: **Орловська Ю.В.**
Ларіонова К.А.

аспірант кафедри МЕРУА

зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО РОЛІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОЦЕСІ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Електронну демократію в найбільш загальному розумінні можна описати як безпосередню участь громадян у процесах управління суспільством на різних рівнях – державному, регіональному, муніципальному, – яка відбувається за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Зрозуміло, що зазначені рівні управління відрізняються один від одного як масштабом питань, вирішення яких потребує участі громадянського суспільства, так і ступенем безпосередньої зацікавленості громадян у залученні до управлінських процесів. Однак у будь-якому разі науковцям у сфері публічного управління доводиться акцентувати увагу на аспекті участі громадськості – її масштабах, формах та тенденціях подальшого розвитку. У світлі цього видається логічним, що актуальність дослідження ролі української громадськості у процесі впровадження електронної демократії у сферу вітчизняного публічного управління додаткової аргументації не потребує.

У науковому просторі публічного управління та адміністрування в Україні питання участі українських громадян у процесах електронної демократизації активно розглядається такими відомими дослідниками, як Н.В. Грицяк, С.Г. Соловйов, А.І. Семенченко, І.Б. Жилияєв та ін. До того ж немалий внесок роблять соціологічні організації, вимірюючи за допомогою

масових опитувань ступінь готовності пересічних громадян до використання інструментів електронної демократії у взаємодії зі владою. Зі свого боку, вважаю можливим взяти участь у цій науковій дискусії, узагальнюючи й підсумовуючи теоретичні й емпіричні надбання.

Аналізуючи сучасний розвиток української електронної демократії в аспекті залучення громадськості, можна визначити амбівалентність цього процесу. З одного боку, завдяки можливостям всесвітньої мережі сьогодні пересічний громадянин може користуватися вільним, без усілякої цензури доступом до різних джерел інформації про стан речей у країні, про проблеми, викликані некомпетентними управлінськими рішеннями або зловживанням владою. Це природним чином має сприяти суспільному запиту на постійну, а не лише виборчу участь у публічному управлінні. Розуміння демократії не лише як голосування раз на декілька років, а й як фундаментального права громади безперервно впливати на публічну владу і процеси прийняття нею рішень має стати нормою сучасності. Відповідно, громадяни мають бути обізнані про чинні механізми постійної і прямої дії, ефективні канали діалогу, суспільного контролю, комунікацій та оборотного зв'язку. Постійне зростання кількості інформації про управління має супроводжуватися підвищенням громадянської участі в ньому через громадське самоврядування та контроль за органами публічного управління. Це має відбитися на популяризації громадянського обговорення рішень та програм регіонального та державного рівня значущості, оцінки вжитих заходів та їхньої ефективності. Участь у громадських бюджетах, звернення з петиціями, публічні обговорення даних системи контролю публічних закупівель ProZorro та електронних декларацій представників публічної влади мають стати рутинною, звичною діяльністю.

Але насправді відбувається інше. За останніми дослідженнями соціологів, активне ядро суспільства в Україні складає близько 20 % населення. Активне ядро – це така частина громадян, яка готова витратити свій час на вирішення суспільно важливих питань. При цьому значна доля участі громадян у діяльності щодо захисту інтересів та вирішення проблем населення повною мірою виявляється лише в соціальних мережах. Цей активний сплеск активності в соціальних мережах отримав назву «фейсбучна демократія»: людина зайшла на сайт, написала думку чи описала проблему, але фактично далі не настає жодного наслідку, не виникає ніякої користі для суспільства чи конкретної соціальної групи, адже пост, наприклад, у Фейсбуці сьогодні не має юридичних наслідків (для порівняння: електронна петиція, як відомо, має наслідком її розгляд за юридичною процедурою, визначеною в Законі України «Про звернення громадян»). Це надає деяким дослідникам підстави висловлювати

пропозиції стосовно необхідності надання у майбутньому соціальним мережам статусу нових платформ, участь у яких буде викликати юридичні наслідки [1].

Не вистачає нашим співгромадянам і обізнаності стосовно існуючих інструментів участі в публічному управлінні. Так, приміром, Центр Разумкова та Київський міжнародний інститут соціології провели дослідження у формі опитування з часовим лагом – у 2015 та у 2017 роках. Метою дослідження було з'ясування актуальності інституту електронних петицій серед громадян України. За результатами дослідження було виявлено, що у 2015 році обізнаність людей становила 26,3 % (опитано 2002 респонденти), а за 2 роки обізнаність населення щодо інструменту е-петиції збільшилась на цілих 1,2 % (опитано 2017 респондентів). Іншими словами, обізнаність широкого загалу стосовно можливості висловити свою думку та внести пропозицію до органів публічного управління, яку надають електронні петиції, залишилась практично незмінною [2, с. 14].

Нарешті, не можна забувати і про такий аспект не-участі в публічному управлінні з використанням інструментів електронної демократії, як горезвісна цифрова неграмотність. Ця теза добре ілюструється даними дослідження «Цифрова грамотність населення України», проведеного Програмою EGAP за підтримки Міністерства цифрової трансформації України (опитано 1800 осіб від 18 до 70 років). Результати, репрезентовані наприкінці 2019 року, засвідчили: 53 % населення України володіють цифровими навичками нижче базового рівня; взагалі не володіють такими навичками 15,1 % українців, а низький рівень мають 37,9 % громадян. Найкраще цифровими навичками очікувано володіє молодь віком 10–17 років; вона дістала частку 61,6 % у категорії «вище середнього» [3].

Звісно, можна не мати навичок, але за наявності бажання – отримати їх та стати потенційним користувачем електронної демократії. Але й тут спостерігаємо певну прогалину в людських ресурсах; за даними вищезазначеного дослідження, за умови, якщо б респондентам надали можливість отримати комп'ютерну грамоту, взагалі б не навчались 34,8 % опитаних. Половина з них (51,5 %) – особи віком 60–70 років, але й частина молоді поділяє таку позицію (27,7 % тих, хто обрав цю відповідь, належать до вікової групи 18–29 років) [4, с. 149]. Тобто близько третини населення нашої країни свідомо відмовляються від управлінських можливостей, наданих електронною демократією.

Наведені дані, безумовно, не надають вагомих підстав для оптимізму при прогнозуванні тенденцій розвитку електронної демократії на вітчизняних теренах. Велика частка громадян не знає про можливості й інструменти електронної демократії як способу брати участь в публічно-управлінських справах, не має для цього відповідних знань та навичок та,

що найсумніше, взагалі не бажає їх мати. На перший погляд, це невтішна картина; однак насправді це просто черговий виклик, гідно відповісти на який має сучасна наука публічного управління та адміністрування.

Якщо звернутися до зарубіжного досвіду, Україна не єдина держава, якій довелося мати справу з інертністю та реакційністю суспільства; тією чи іншою мірою ця соціальна недуга властива населенню усіх країн. Громадянське суспільство не може бути постійним та незмінним станом соціуму; воно перманентно формується наново, причиною чого є плинність населення та зміни поколінь. Тому навіть країни з давніми традиціями участі громадськості в управлінні не можуть похвалитися абсолютним залученням громадян до вирішення публічно-управлінських питань. А мотивувати населення до розвитку й саморозвитку мають як громадські організації, так і безпосередньо держава за допомогою вироблення відповідної політики та реалізації спеціальних програм. Тільки у взаємодії державного та недержавного секторів публічного управління можна знайти вирішення цієї проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Махначева Н.М. Е-демократія як інструмент розвитку громадянського суспільства та ефективного партнерства у публічній сфері. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. № 10. [Електронний ресурс]. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/10_2018/25.pdf (дата звернення 14.09.21)
2. Белікова М.І. Електронні петиції: переваги та недоліки. Адміністративне право сучасного етапу державотворення: стан та перспективи розвитку : зб. наук. пр. за матеріалами I Міжнар. наук.-практ. конф. (21 трав. 2016 р.). Харків, 2016. С. 13–15.
3. Дослідження цифрової грамотності українців. Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади : програма EGAP. [Електронний ресурс]. URL: <https://egap.in.ua/projects/doslidzhennia-tsyfrovoi-hramotnosti-ukraintsiv/> (дата звернення 14.09.21)
4. Цифрова грамотність населення України / Міністерство цифрової трансформації України. Б/м., 2019. 211 с. [Електронний ресурс]. URL: https://osvita.dii.gov.ua/uploads/0/585-cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2019_compressed.pdf (дата звернення 14.09.21)

Секція 6. Сучасні проблеми бізнесу та підприємницької діяльності

Науковий керівник: **Мащенко С.О.**

Григор'єва О.П.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Світовий досвід свідчить, що основною рушійною силою економіки є малий бізнес, оскільки саме він сприяє недопущенню монополізації на ринках послуг та торгівлі, а також відіграє важливу роль у закріпленні ринкових відносин як найбільш масової форми, яка швидко реагує на кон'юнктуру ринку. Саме тому активізація малого підприємництва та зростання масштабів і ефективності функціонування підприємницького сектору є одним з головних чинників позитивних структурних змін та модернізації національного господарства, становлення нових ресурсів економічного пожвавлення, підвищення якості життя населення. Крім того, розвиток малого підприємництва також веде до загальної інституційної перебудови суспільства на основі поширення економічної свободи та становлення «середнього класу» як підґрунтя соціальної стабільності.

Проте, в сучасних умовах господарювання за нестійкої економічної, політичної та фінансової ситуації діяльність малих підприємств гальмується наявністю суттєвих проблем і перешкод, що призводить до уповільненості та диспропорційності їх розвитку. Для України особливо актуальним є розробка та реалізація обґрунтованої та ефективної державної політики підтримки та стимулювання розвитку малого бізнесу, що є основою економічного та соціального благополуччя держави.

Вагомий внесок у дослідження проблем функціонування та розвитку малого підприємництва, визначення його ролі в економічному розвитку країни та регіонів зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як К.О. Ващенко, З.С. Варналій, Л.І. Вороніна, В.М. Геєць, Б.М. Данилишин, В.І. Кредісов, Г.М. Рижакова, М.П. Бутко, Е.М. Лібанова, З.В. Герасимчук та ін. У працях цих науковців розглянуто процес становлення малого

бізнесу в Україні та особливості його розвитку в умовах посилення глобалізаційних тенденцій. Однак й досі проблеми його розвитку залишаються достатньо актуальними.

На нашу думку, саме державне регулювання малого бізнесу повинно стимулювати його розвиток. Державна підтримка бізнесу має бути спрямована на створення однакових умов для всіх суб'єктів господарювання, зайнятих у сфері бізнесу, а також вирівнювання підприємницьких структур з іншими сферами суспільного виробництва. Особливо такої підтримки потребує малий бізнес, оскільки саме ця форма господарювання в умовах глобалізації є структуроутворюючим фактором економіки [1].

Державна підтримка є складовою системи регулювання розвитку малого бізнесу, спрямованої на формування сприятливого для розвитку цього сектору економіки середовища і реалізується відповідними загальнодержавними, регіональними та місцевими органами влади з метою узгодження інтересів держави і малого бізнесу (рис. 1).

Рис. 1 Механізми регулювання малого бізнесу

Джерело: [2]

Інструменти регулювання розвитку малого бізнесу – це програми, законодавчі акти, фінансові та будь-які інші заходи, спрямовані на підтримку та розвиток підприємництва. Існує два типи інструментів:

фінансові інструменти (бюджетні), які полегшують доступ підприємств до джерел фінансування та нефінансові інструменти (позабюджетні), що допомагають підприємствам виживати та поширюватися. Крім того, в літературі визначаються так звані інструменти комплексної спрямованості, до яких, зокрема, належать: застосування пільгового режиму оподаткування, створення вільних (спеціальних) економічних зон, технопарків та територій пріоритетного розвитку. Фінансові інструменти регулювання малого бізнесу включають: фінансово-організаційні інструменти (методи формування доходів, прибутків, тарифно-цінової політики); фіскальні інструменти (податки і збори, залучення коштів на договірних засадах), боргові цінні папери, наприклад, облігації місцевої позики; інструменти фінансування (тендери, соціальні замовлення, кредитування, заснування підприємств); управління власністю та майном (продаж, оренда, передача у користування, концесія).

Основним принципом державної політики у сфері регулювання малого бізнесу має бути чіткий та налагоджений механізм впливу держави на певні сфери діяльності підприємства [3].

Побудова цього механізму вимагає врахування сукупності чинників державного регулювання на різних рівнях ієрархії органів влади, їх ефективної взаємодії в територіально-часовому аспекті та можливості оцінки прогнозованих результатів від реалізації прийнятих управлінських рішень.

Отже, можна сказати, що наявна законодавча база щодо розвитку МСБ характеризується достатнім узагальненням, потребує якісного поліпшення та вчасного правового реагування на відповідні перетворення. Створення стабільного та ефективного законодавства в сфері підприємництва передбачає певну систематизацію економічних відносин у цій сфері, головним завданням якої є забезпечення підвищення ефективності правового регулювання підприємницьких відносин, які виникають між суб'єктами підприємницької діяльності. Іншим напрямом підтримки, який вважається результативним, є розробка та реалізація цільових програм сприяння розвитку МСБ. Підприємства малого та середнього бізнесу стабільно та ефективно функціонують у розвинених країнах світу завдяки грамотній та стабільній державній підтримці, що є взаємозумовленою закономірністю. Передусім ефективний розвиток та підтримка МСБ призводить до розвитку економіки країни та укріплення її позицій на світовому ринку

Також влада активно рекламує програму «5-7-9», яка передбачає надання доступних кредитів малому та середньому бізнесу, проте ті, хто намагався скористуватися цією можливістю, запевняють, що це є майже неможливим. Уряд визнає, що проблеми існують, але відповідальний за їх наявність Національний Банк України [4]. Таким чином, ключовим фактором розвитку малого бізнесу є саме державна підтримка. Однак вона потребує створення дієвого механізму ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державне регулювання малого бізнесу: тенденції проблеми, перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.businesslaw.org.ua/derjavne-reguluvannya-malogo-bisnesu/> (дата звернення: 24.09.21)
3. Комірний А.В. Державне регулювання розвитку малого підприємництва в ринкових умовах : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Комірний А.В.; Акад. муніцип. упр. - К., 2012. – 20 с.
4. Кулішов В. Державне регулювання підприємницької діяльності на мікрорівні / В. Кулішов // Молодь і ринок. - 2014. - № 3. - С. 44-47.
5. Великі проблеми малого та середнього бізнесу: як держава може підтримати підприємців у посткарантинну кризу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uacrisis.org/uk/velyki-problemy-malogo-ta-serednogo-biznesu-yak-derzhava-mozhe-pidtrymaty-pidpryyemtsiv-u-postkarantynnu-kryzu> (дата звернення: 24.09.21)

Науковий керівник: **Мащенко С.О.**
Зимогляд Б.Г.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Страховання – це двосторонні економічні відносини, які полягають у тому, що страхувальник, сплачуючи грошовий внесок, забезпечує собі (чи третій особі) у разі настання події, обумовленої договором або законом, суму виплати з боку страховика, який утримує певний обсяг відповідальності і для її забезпечення поповнює та ефективно розміщує

резерви, вживає превентивні заходи, спрямовані на зменшення ризику, а при потребі перестраховує частину своєї відповідальності.

Актуальність обраної теми полягає у тому, що важливу роль на світовому ринку послуг відіграються страхові послуги. По-перше, за допомогою страхування відбувається перерозподіл ризиків у світовому масштабі, що забезпечує захист матеріальних інтересів господарюючих суб'єктів і створює умови для підвищення рівня соціального захисту населення при істотному зниженні фінансового навантаження держави. По-друге страховики є найбільшими інституційними інвесторами, як в рамках національних економік, так і в міжнародному масштабі.

Досліджуючи ринок страхових послуг можна дійти висновку, що його неможна назвати таким що розвивається високими темпами. Тільки протягом останнього часу цій сфері приділяється належна увага. Підвищення рівня розвитку страхового ринку має забезпечити зростання суспільної довіри до самого механізму страхування.

Аналіз страхового ринку України, а саме його сучасного стану і перспектив розвитку, проводили Мельник О. І., Кульбачна Л. А., Жулім М. С., Зайченко К. С., Дзюбенко В. М., Рудь І. Ю., Кондрацька К. В., Матвеєв В. В., Гайдаржийська О. М., Отрошко В. П. та інші.

На сьогоднішній день проблемним питанням є те, що страховий ринок України не набув рівня розвитку притаманного страховим ринкам в розвинених країнах світу. Важливим завданням є вдосконалення його функціонування та інтеграція у європейський та світовий простір.

Законодавче регулювання страхової діяльності має велике значення, адже це передусім боротьба держави за «моральну безпеку» громадян. Аналіз функціонування страхового ринку в Україні показує, що частка страхових платежів з особистого страхування дорівнює 16,8%, що є досить малим, адже в США і країнах Західної Європи цей показник сягає близько 60%, у Великобританії – 70%, у Японії – 80%, середнє значення по світу становить 58% [1].

Пандемія COVID-19 вплинула на страховий ринок, проте помірно. У 2020 році продовжилася тенденція до зростання показників страхових премій – приріст становив 12%. Також у 2020 році зросли й виплати страхових відшкодувань – на 9%. Крім цього, торік та у 2021 році продовжувався тренд на скорочення кількості страховиків. Насамперед – через добровільну відмову від ліцензій та вихід з ринку за власною ініціативою. Станом на 30 квітня 2021 року на ринку страхування було 173 ризикових компанії (non-life) та 19 лайфових (страхування життя). На 31

березня цього ж року таких компаній налічувалося, відповідно, 188 та 20. [2] У зв'язку з цим, задля перспективного розвитку страхових компаній на Українському ринку, нами вбачається за потрібне проаналізувати Стратегію розвитку страхового ринку України, яка була розроблена Українською федерацією убезпечення

Так протягом останніх декількох років напрацьовано десятки пропозицій, в тому числі у вигляді конкретних проектів законів, концепцій, рішень органів державної влади з питань оздоровлення страхового ринку України та його подальшого розвитку, оновлення законодавства про страхування, протидії та подолання наслідків фінансової кризи на цьому ринку. Всі ці пропозиції та документи спрямовані на розбудову в нашій державі прозорого, конкурентоспроможного страхового ринку європейського зразка, з високим рівнем якості послуг та захисту прав споживачів.

УФУ завершило роботу над власним проектом Стратегії розвитку страхового ринку України в 2012-2021 роках, метою якої є відродження первинної ролі страхування як суспільно-корисної функції захисту майнових інтересів громадян, суб'єктів економічної діяльності та держави на основі розбудови конкурентоспроможного, відкритого, платоспроможного, оснащеного найсучаснішими інфраструктурою, технологіями страхового ринку, з привабливим та широким асортиментом якісних страхових послуг та інструментів, гарантованим рівнем захисту прав споживачів та сучасними методами регулювання і нагляду із залученням інститутів саморегулювання. Досягнення мети Стратегії є одним з найважливіших пріоритетів довгострокової економічної політики держави у фінансовій сфері [3].

У нинішніх реаліях страхові компанії стикнулися з достатньо широким спектром проблем, а саме Скорочення частки страхових премії по авіа-страхуванню та страхуванню майна, зменшення кількості контрактів, що стосуються страхування нового авто., зі складністю в організації віддаленого обслуговування клієнтів співробітниками страхової компанії, а саме оцінювачів страхових збитків, а також ж ліквідацією малих страхових компаній, які не змогли організувати якісні онлайн-сервіси.

Для вирішення питання та подальшого розвитку страхового ринку в Україні, на наш погляд, слід впровадити наступні заходи:

- посилити механізм захисту конфіденційності даних;
- реалізовувати освітні програми для клієнтів з метою підвищення їх страхової грамотності;

- зацікавлювати працівників у результативності своєї діяльності, забезпечити підвищення їхньої відповідальності;
- налагодити комунікаційні зв'язки зовнішнього та внутрішнього середовища компанії на основі мобільності, інформаційності, вчасного реагування на зміни та потреби клієнтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Страховий ринок України : сучасний стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/66/894.pdf> (дата звернення: 12.09.21)
2. На ринку України зменшилась часта страхових компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3254365-na-rinku-ukraini-zmensilas-kilkist-strahovih-kompanij-nbu.html> (дата звернення: 12.09.21)
3. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012-2021 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufu.org.ua/ua/about/activities/strategic_initiatives/5257 (дата звернення: 12.09.21)

Науковий керівник: **Мащенко С.О.**
Кривошлик Ю.С.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Накопичення обсягів ПІІ упродовж років незалежності України є одним з пріоритетних напрямів економічної політики держави. Світова практика доводить, що ПІІ сприяють вирішенню проблеми недостатності внутрішніх джерел фінансування. А при їх ефективному використанні країна може не тільки компенсувати нестачу внутрішніх інвестиційних ресурсів, а ще й підвищити ефективність виробництва та конкурентоспроможність вітчизняної продукції завдяки введенню новітніх технологій та впровадженню прогресивного досвіду управління інших країн.

Для України необхідність залучення ПІІ зумовлена недостатністю внутрішніх ресурсів і заощаджень, незначним управлінським досвідом,

недостатністю сучасних технологій та ноу-хау, тривалим періодом спаду вітчизняного виробництва, недостатністю ресурсів для оновлення та модернізації основних фондів, а також прагненням доступу до зовнішніх ринків. Швидкоплинні зміни зовнішнього конкурентного середовища ставлять перед вітчизняними науковцями необхідність обґрунтування та дослідження оптимальних шляхів залучення ПІІ в економіку України, підвищення їх ефективності, аналізу їх впливу на якісні зміни економічної системи. Відтак, вкрай необхідним є поглиблене дослідження сучасних проявів (регіонального, географічного та галузевого) і перспективних трендів вітчизняних інвестиційних процесів та розроблення, на основі результатів даного аналізу, системи заходів щодо нейтралізації чинників, які гальмують залучення ПІІ, з метою подальшого примноження надходжень.

Іноземні інвестиції забезпечують інтеграцію будь-якої держави у світову економіку завдяки залученню підприємств до прогресивного виробничого і фінансово-господарчого досвіду, науково-технічній і виробничій співпраці; служать джерелом капіталовкладень, зокрема у формі новітніх засобів виробництва; зумовлюють поширення інновацій, стимулюють до запозичення та імітації інновацій, створених у розвинених країнах; збільшенню продуктивності праці; підвищення конкурентоспроможності країни. Основним важелем інноваційного розвитку економіки держави, підвищення конкурентоспроможності підприємств та продукції є зростання обсягу інвестицій.

Річні обсяги іноземних інвестицій у економіку України досі залишаються на низькому рівні через несприятливий інвестиційний клімат, що пояснюється недосконалою законодавчою базою, нерозвиненими фондовим ринком та фінансово-кредитною системою, високим податковим тиском, неефективним використанням амортизаційних відрахувань, а також низьким рівнем залучення заощаджень населення до інвестування, що призводить до відпливу вітчизняних капіталів за кордон та не сприяє залученню іноземних інвестицій в економіку країни.

Актуальність обраної теми зумовлює те, що інвестиційний процес потребує постійного поглибленого дослідження, насамперед, з питань причин коливань інвестиційного індексу, обґрунтування інвестиційної стратегії, виборі ефективних форм та напрямів інвестування, а також пошуку нових шляхів активізації інвестиційної діяльності задля конкурентоспроможної економіки. Україна потребує галузь з високим експортним потенціалом. Саме космічна галузь може залучити іноземні

інвестиції. Завдяки іноземним інвестиціям можливо здійснити проекти, які будуть мати позитивний вплив на розвиток держави та зможуть підвищити загальну конкурентоспроможність.

Інвестиційні аспекти економічного зростання країн тривалий час перебувають у полі зору багатьох вітчизняних та зарубіжних учених, а також міжнародних організацій. Теоретичне підґрунтя міжнародної інвестиційної діяльності було закладене М. Верноном, С. Хаймером, Т. Озавою, Дж. Даннінгом. Серед фундаментальних вітчизняних досліджень цій темі присвячені роботи В. Білошапки, Б. Губського, А. Румянцева, В. Сіденка, А. Філіпенка, О. Шниркова, Ю. Макогона, О. Рогача, Г. Харламової. Однак, на сьогодні недостатньо приділено уваги науковців напрямкам розвитку космічної промисловості України.

Колись Україна входила в п'ятірку космічних держав світу. Тепер це лише декларується. Україна в ракетно-космічній площині суттєво відстає вже не тільки від Японії, а й від таких країн, як Індія та Іран. До речі, останній створив космічне агентство 2004 року й уже може похвалитися амбітною космічною програмою, успішним виведенням на орбіту кількох супутників і навіть запуском у космос тварин [1].

Однією з причин занепаду галузі фахівці називають відсутність загальної стратегії розвитку космічної діяльності. Вдарив по космосу й російська збройна агресія. Крім захоплених об'єктів, виникла нелегка проблема імпортозаміщення. Наприклад, лише ракета-носій «Зеніт» мала у складі близько 72% російських комплектуючих – тепер жодна з двох держав не побудує її самостійно. Так само й комерційна модернізація надпотужної ракети «Сатана» в цивільну ракету-носій «Дніпро» стала історією – усі ракети залишилися в РФ з одного боку, за участю українських підприємств упродовж незалежності було запуснено на орбіту аж 154 ракети-носії. З іншого боку, вже можна казати про негативні наслідки згаданої відсутності космічної програми і відповідного фінансування. Так, у листопаді 2020 року Державне космічне агентство України констатувало безпрецедентне падіння виробництва – фактично наполовину. За 9 місяців 2020 року обсяг товарного виробництва продукції (товарів, робіт, послуг) підприємств космічної галузі України в порівнянних цінах склав 1 665,2 млн грн, що становить лише 54,7% до відповідного періоду минулого року. Як результат, маємо різке скорочення кадрового потенціалу, відчутний вплив молоді та зниження престижності роботи в космічній галузі. [1].

Одним із шляхів розвитку комічної промисловості нині є те, що Кабінет міністрів схвалив концепцію загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2021—2025 роки. [2]. Однак, ми вважаємо, що найбіль дієвим буде задучення ППІ інвестицій в космічну промисловість України та її підприємств. Тому нами запропоновано, ще ряд заходів, а саме в сфері інвестиційної привабливості :

1. Розширення портфеля перспективних недорогих проектів, що полегшить пошук інвесторів.

2. Активізація рекламної діяльності.

3. Збільшення інвестицій з боку держави.

Космічній діяльності України властива значна диспропорція між рівнем наявних космічних технологій і ефективністю їх використання в інтересах економіки країни. Розробка перспективних пропозицій щодо створення ракетно-космічної та оборонної продукції в інтересах держави, обґрунтування їх необхідності для держави, активна робота з формування галузевої кооперації, спільна робота з НКАУ дозволить забезпечити розробку державних та оборонних програм. При сприятливих умовах наповнення державного бюджету, робота з державними програмами може забезпечити понад половини надходжень на підприємство.

4. Впровадження міжнародних стандартів проектного менеджменту.

В даний час істотно зросла кількість невеликих проектів. Разом з тим, партнери та замовники підприємства все більше звертають увагу на швидкість виконання робіт, що вимагає від виконавців як впровадження нових технологій розробки продукції, так і нових технологій організації робіт. Діяльність підприємства носить проектно-орієнтований характер, тому удосконалення системи управління підприємством повинно бути спрямоване на впровадження сучасних, поширених у світі систем проектного менеджменту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Український космос. Чи є перспективи? [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://rus.lb.ua/economics/2021/03/02/478949_ukrainskiy_kosmos_chi_ie.html (режим доступу: 23.09.21)
2. Що відбувається в українській космічній галузі [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://suspilne.media/96048-so-vidbuvaetsa-v-ukrainskij-kosmicnij-galuzi-rozprovidae-ekspert/> (режим доступу: 23.09.21)

Науковий керівник: **Нямецук Г.В.**
Ренгач С.А.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ПРОБЛЕМИ СТАНУ І ОНОВЛЕННЯ РУХОМОГО СКЛАДУ АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»

Тенденція безперервного зростання обсягу перевезень поряд з високим ступенем зносу основних фондів, збільшенням кількості відмов, випадків браку в роботі та підвищенням ремонтісткості локомотивів, що експлуатуються, викликала необхідність якнайшвидшого оновлення парку тягового рухомого складу (ТРС). У свою чергу, в умовах обмеженості інвестиційних можливостей підприємств залізничного транспорту підвищена увага приділяється питанням визначення вартості життєвого циклу локомотивів: при виробництві та експлуатації необхідно забезпечити мінімум сумарних витрат на придбання, технічнеобслуговування та ремонт за весь термін служби. У цьому завданніобґрунтуванняефективності оновлення тягового рухомого складу набуває особливої важливості та актуальності.

Вагоме значення для сучасної науки при розв'язанні проблем реформування залізничної галузі та її адаптації до роботи в ринковому середовищі мають праці Ю. Бараша [1], О. Гненного [2], В. Диканя [3], М. Макаренка [4] та інших. В той же час проблема оновлення тягового рухомого складу залишається актуальною і потребує вирішення.

Вирішення означеної проблеми дозволить заміти існуючий парк АТ «Укрзалізниця» на рухомий склад покращеного типу, та передбачає такі етапи: економічне обґрунтування вартості нового локомотива; визначення економічної ефективності додаткових капітальних вкладень на покращення споживчих властивостей тягового рухомого складу; оцінки ризиків при оновленнітягового рухомого складу та розроблення заходів щодо управління ризиками на стадіях життєвого циклу локомотивів.

Запропоновані підходи до оцінки ризиків також можуть бути використані при розробці програми управління економічної безпекою підприємства.

Таблиця 1 – Структура тягового рухомого складу залізничного транспорту АТ «Укрзалізниця» за роками випуску на кінець 2018 р., %

Вид ТРС	Роки випуску:				
	до 8 років	9-15 років	16-25 років	26-40 років	більше 40 років
Тепловози	0,8	0,1	0,2	70,4	28,5
Електровози	5,4	2,9	4,5	36,6	50,6
Паровози	–	–	–	–	100,0

Джерело: [5]

Необхідне прискорене оновлення тягового рухомого складу. Для цього вражаю за потрібне не тільки використання власних ресурсів держави та АТ «Укрзалізниця», а і створення умов, механізмів і регламентів участі в оновленні локомотивного парку, перевезеннях інших учасників крім АТ «Укрзалізниця» у тому числі приватних. Необхідне таке організаційно-правове забезпечення, за якого приватний капітал буде зацікавлений у співробітництві з державою, а держава, в свою чергу, отримуватиме переваги від співпраці з приватними інвесторами. Важливим і актуальним питанням є налагодження в Україні виробництва ватажних електровозів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бараш Ю. С. Обґрунтування оптимальної моделі управління залізничним транспортом // Залізничний транспорт України. – 2005. – №9 – С. 208–213.
2. Гненний О.М. Проблеми оновлення тягового рухомого складу та оцінка ефективності інвестиційних проектів у локомотивному господарстві / О.М. Гненний, А.В. Вишнякова // Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». – 2015. – Вип. 9. – С. 105–112.
3. Дикань В. Л. Особливості реформування Національної транспортної системи / Дикань В. Л., Єлагіна О. М. // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2002. – № 1. – С. 17–21.
2. Проблеми та основні напрямки реформування залізничного транспорту України / Ю. М. Цветов, М. В. Макаренко та ін. – К.: КУЕТТ – 2007. – 222 с.
3. Транспорт і зв'язок України – 2018: Статистичний збірник / Відп. за вип. О. О. Кармазіна. –К. : Державна служба статистики України. – 2019. – 152 с.

Науковий керівник: **Чала В.С.**
Свинаренко Д.С.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ШЛЯХИ ПІДТРИМКИ ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

Туризм є однією з провідних і найбільш динамічних галузей світової економіки. Через швидкі темпи зростання його вважають економічним явищем минулого століття. У багатьох країнах туризм відіграє важливу роль у формуванні валового внутрішнього продукту, створенні додаткових робочих місць ізайнятості населення та покращенні зовнішньоторговельного балансу. Туризм має величезний вплив на такі ключові галузі економіки, як транспорт і зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво споживчих товарів та інші, тобто виступає своєрідним каталізатором соціально-економічного розвитку. Туризм у свідомості більшості людей асоціюється з відпочинком, новими враженнями, радістю. Він міцно увійшов у життя людини, з його природним бажанням відкривати й пізнавати незвідані краї та пам'ятки, природу, історію та культуру, звичаї, традиції різних народів.

Менш відомо, що туризм є однією з найбільших, високорентабельних і динамічних галузей. Працевлаштованими в туризмі є понад 250 мільйонів людей, тобто кожен десятий працівник у всьому світі. На його частку припадає 7% від загального обсягу інвестицій, 11% витрат світового споживача, 5% усіх податкових надходжень і третина світової торгівлі послугами.

Туризм має величезний вплив на такі ключові галузі економіки, як транспорт і зв'язок, торгівля, будівництво, сільське господарство, виробництво споживчих товарів та багато інших, і виступає каталізатором соціально-економічного розвитку. За прогнозами експертів, 21 століття є століттям туризму. Надзвичайно важливим є аналіз сучасного стану ринку туристичних товарів і послуг, перспектив його розвитку та внеску туризму у світову та національну економіку. Зарубіжні економісти приділяють багато уваги дослідженням проблем організації туристичної діяльності, серед яких Луї Д'Аморе, Томас Л. Бартон, С. Каспар, Б. Рітчі, В. Хунцикер, Уїльям Г. Шенкир та інші. Однак в нинішніх реаліях, а саме через ситуацію з пандемією спричиненою COVID-19 слід надати більш детальної уваги шляхам розвитку міжнародного туризму.

Як підкреслюється в оновленому звіті щодо можливого впливу COVID-19 на міжнародний туризм, такі прогнози ґрунтуються виключно на нинішній ситуації, а тому можливі коригування. В організації зазначають, що очікуване 20–30-відсоткове падіння може призвести до зниження надходжень від міжнародного туризму на 300–450 млрд дол. США, що становить майже третину від 1,5 трлн дол. США, отриманих у 2019 р. З огляду на минулі ринкові тенденції це означатиме втрату від 5 до 7 років зростання [1]. Економісти Оксфордського університету підраховали, що збитки для світової економіки від пандемії можуть перевищити обсяг ВВП Індонезії, 16-ої найбільшої економіки світу [1].

На офіційному сайті UNWTO ведеться моніторинг заходів, що вживають країни або організації для згладжування наслідків кризи, спричиненої пандемією COVID-19, і відновлення ринку туризму і подорожей. Детальний огляд заходів підтримки, які застосовують в деяких країнах світу для стабілізації туристичної галузі, надало Агентство стратегічних ініціатив (АСД). Як найкращі світові практики підтримки туризму в умовах пандемії АСД виділяє такі [2]:

1. Фінансова допомога суб'єктам (субсидії, гранти та безпроцентні кредити для підтримки ліквідності компаній). Наприклад, у Південній Кореї туристичні компанії можуть отримати пільгове беззаставне фінансування на загальну суму 8,1 млн дол. за зниженою процентною ставкою (1 %).

2. Субсидування зарплат співробітників. Наприклад, у Великій Британії уряд використовує заходи підтримки туристичних компаній, кожна із них натомість повинна зберегти персонал, що працює із клієнтами, і підтримати зв'язок туристичних організацій. Майже 1,5 млн євро виділено на фінансування організацій, зайнятих маркетингом туристичних напрямів. Представники туристичного бізнесу можуть звертатися за підтримкою для покриття витрат на утримання не більше ніж двох співробітників із виплатою до 2,8 тис. євро на одного працівника на місяць, а також витрат роботодавця зі страхування і пенсійних внесків протягом трьох місяців.

3. Податкові канікули, пільги і відтермінування. Наприклад, у Німеччині туристичним компаніям дозволили відтермінувати податкові платежі до кінця 2020 р.

4. Скасування відрахувань на соціальне забезпечення із зарплат працівників. У США до 1 січня 2021 р. були відкладені виплати за податками на соціальне забезпечення для роботодавців та самозайнятих.

5. Комунікаційні та маркетингові кампанії для формування відкладеного попиту і просування туристично привабливих територій.

Наприклад, у Південній Кореї уряд випускає дисконтні купони, які можна використовувати для компенсації витрат на туризм.

В Україні сьогодні спостерігається, значне відставання у темпах впровадження заходів для підтримки туристичного сектору, що спричиняє серйозну загрозу для конкурентоспроможності галузі на глобальному ринку. Отже, для підтримки і забезпечення підприємств туристичної галузі в умовах карантинних обмежень необхідно розробити і впровадити низку заходів, які б мінімізували ці наслідки. Серед них на нашу думку, найбільш ефективними будуть: формування і впровадження програми підтримання державними і місцевими органами влади туристичної галузі та підприємств сфери послуг зокрема, дотримання політики відтермінування чи скасування сплати податку на прибуток та ПДВ для підприємств сфери розміщування на час пандемії, розроблення програми щодо підтримання та розвитку внутрішнього туристично-рекреаційного сектору України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Розвиток міжнародного туризму в умовах пандемії COVID-19 :тенденції та очікування [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-5_0-pages-94_99.pdf (режим доступу: 19.09.21)
2. Стан та перспективи розвитку туристичної галузі в умовах пандемії [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/may/23598/210488verstka-134-145_0.pdf (режим доступу: 19.09.21)

Науковий керівник: **Орловська Ю.В.**
Суханова В.С.

здобувач вищої освіти ступеня магістра
зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

РОЛЬ ПІДПРИЄМСТВ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Підприємство – це самостійний суб'єкт створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення господарської діяльності в порядку зазначеному законом. До чинників що обмежують діяльність підприємства

належать: обмеження що обумовлені попитом на продукцію та послуги, обмеження, що обумовлені ресурсами підприємства, фінансові обмеження, обмеження часом через інфляцію. Важелі прямого регулювання підприємств: державна реєстрація підприємств; контроль за розміщенням та будівництвом підприємств; контроль якості продукції; дотримання чинного та трудового в соціального законодавства; контроль за порядком ціноутворення і цінами на окремі товари; за екологічною безпекою виробництва; додержання національних стандартів бухгалтерського обліку та звітності.

Для успішного розвитку ринкових відносин та відтворення соціально-економічних ключову роль відіграє, розвиток реального сектору. Модернізація та оновлення техніко-технологічної бази має стати першочерговим завданням для розвитку ринкових відносин тому пошук альтернативних джерел фінансування постає дуже гостро. На сьогодні фондовий ринок України поступово стискається, що призводить до ситуацій, коли світові рейтингові агентства вилучають його із переліку не лише граничних (emergency) ринків, але і таких, які є потенційними для занесення до цього списку. Так, за даними FTSE Global Equity Index Series (індексу, що формується Лондонською фондовою біржою), який проводить рейтингування країн за рівнем розвитку фондових ринків, починаючи з 1985 року, та охоплює ринки 47 країн, фондовий ринок України у 2008-2012 році розглядався як ринок, який є претендентом на залучення до граничних (Frontier) ринків.

Після 2012 року вітчизняний фондовий ринок викреслений із списку ринків, які потенційно можуть розглядатись як граничні. Необхідно підкреслити, що цей індекс популярний серед інвесторів, які використовують його для аналізу інвестицій, портфелів цінних паперів та розподілу активів, ефективності вкладень, відстеження індексів та динаміки структурованих продуктів. Водночас, враховуючи заходи, що проводяться для очищення вітчизняного фондового ринку, це може привести до перегляду його позиції. Це питання є дуже важливим, оскільки є значним інформаційним сигналом для входження інвесторів.

Для дослідження впливу фінансового сектору на економічне зростання найчастіше використовують модель акумуляції капіталу. Модель економічного зростання, доповнена фінансовим сектором, який розглядається як сукупність різних фінансових посередників (банків і учасників ринку цінних паперів), що забезпечують трансформацію заощаджень в інвестиції, матиме вигляд:

$$Y=A*K, (5) \Delta K=I-\delta*K (6) S=s*Y (7) I= S -C(S,\varphi) \quad (1)$$

Рівняння є виробничою функцією в моделі та описує процес накопичення капіталу: його приріст, що рівний різниці між інвестиціями й обсягом вибуваючого капіталу, який обчислюється як добуток норми амортизації і загального запасу капіталу ($\delta*K$). Воно показує, що сукупні заощадження в економіці рівні добутку норми заощаджень і національного доходу. Воно демонструє, що трансформація заощаджень в інвестиції пов'язана з певними витратами, які в загальному випадку можна назвати витратами фінансового посередництва (financial intermediation costs).

Рівняння є надзвичайно важливим, адже з макроекономічної точки зору його введення означає відмову від припущення про рівність заощаджень та інвестицій в економіці ($I=S$). Щодо функції витрат фінансового посередництва $C(S,\varphi)$, то вона є функцією двох змінних – ефективності фінансового сектору (φ) і заощаджень (S). Чим більший обсяг заощаджень, тим вищі витрати їх трансформації в інвестиції.

Фінанси держави та суб'єктів є основою фінансової системи України, тому що саме в них проходить перерозподіл внутрішнього валового продукту. Рівень світового господарства включає в себе міжнародні фінанси що показує економічні відносини держав щодо формування фондів ресурсів. Державні фінанси це – сукупність фондів фінансових ресурсів загальнодержавного призначення. Фінанси суб'єктів господарювання потрібні для забезпечення діяльності підприємств. Їх обмінно-розподільчі відносини поділяються на внутрішні і зовнішні. Внутрішні відносини характеризують грошові потоки, та відображають формування й розподіл його доходів. Зовнішні відносини характеризують зв'язки з іншими сферами і ланками фінансової системи.

Фінанси комерційних підприємств мають особливості організації, обумовлені специфікою їх діяльності. Підприємства працюють на засадах комерційного розрахунку, який передбачає отримання прибутку (доходу), відшкодування за рахунок власних коштів всіх витрат по основній діяльності, а також по її розширенню і розвитку. Такі підприємства працюють головним чином у сфері матеріального виробництва. Але в сучасних умовах переходу до ринку і в сфері нематеріального виробництва деякі організації будують свою діяльність на засадах комерції. Комерційні підприємства є основними платниками податків в бюджет, таких як податок на прибуток, податок на додану вартість, акцизний збір, ресурсні платежі, а також внесків в державні цільові фонди. Таким чином, за

рахунок частини створеної комерційними підприємствами вартості за її перерозподілу через бюджети ці кошти спрямовуються на утримання установ невиробничої сфери, тобто бюджетних організацій.

Фінанси суб'єктів господарювання, будучи складовою фінансової системи держави, мають вплив на її стійкість. В Україні фінанси суб'єктів є не в повній мірі розвиненими, а фінансовий стан більшості з них є патово кризовим. Про це свідчать ріст кількості збиткових підприємств, зниження доходів і падіння рентабельності, зростання зовнішніх зобов'язань. За таких умов неможливими є розвиток підприємств, оновлення їх матеріально-технічної бази, фінансування інноваційної діяльності, створення нових робочих місць і збільшення оплати праці, оскільки на першому місці знаходиться проблема виживання. Проблеми фінансів суб'єктів господарювання обов'язково приводять до поглиблення проблем публічних фінансів, і тому розвиток та забезпечення ефективної діяльності суб'єктів господарювання є питаннями формування стабільного та якісного економічного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Селіверстова Л.С. Місце фінансів корпорацій у фінансовій системі України / Л.С. Селіверстова // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 3. – С. 84-90.
2. Воронова Л.К. Фінансове право України: [підручник] / Л.К. Воронова. – К.: Прецедент, Моя книга, 2008. – 448 с.
3. Фінанси: [підручник] / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. перероб. і доп. – К.: Знання, 2012. – 687 с.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV станом на 20 вересня 2013 р. / Верховна Рада України. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 156 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 13.09.21)
5. Финансы. Денежное обращение. Кредит: [учеб. для вузов] / [Л.А. Дробозина, Л.П. Окунева, Л.Д. Андросова и др.]; под ред. Л.А. Дробозиной. – М.: Финансы, 1997. – 477 с.
6. Михасюк І. Р., Мельник А. Ф., Крупка А. Державне регулювання економіки. - Львів, 1999.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Сучасні виклики розвитку економіки, бізнесу та публічного управління і адміністрування

II НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

12 листопада 2021 р.

*Комп'ютерну верстку виконано
в редакційно-видавничому відділі ПДАБА*

Опубліковані матеріали відображають точку зору авторів, яка може не збігатися з позицією редколегії

Відповідальність за зміст тез несуть автори та їх наукові керівники

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ
Україна, 49600, м. Дніпро
вул. Чернишевського, 24-А, офіс В-500